

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
TAUTSAIMNIECĪBAS INSTITŪTS

**PAKALPOJUMU TIRGVEDĪBA UN TĀS ĪPATNĪBAS
UZŅĒMUMĀ SIA „OLYMPIC CASINO LATVIA”**

BAKALAURA DARBS

Autore: **Līga Zalgaucka**
Stud. apl. Ekon 030301
Darba vadītāja: doc., Dr. oec. Ruta Grēviņa

RĪGA 2007

ANOTĀCIJA

Šī darba mērķis ir pamatojoties uz literatūru, veikt SIA „Olympic Casino Latvia” pakalpojumu tirgvedību, pārdošanu un pakalpojuma piedāvāšanu analīzi, izdarīt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus, kā uzlabot azartspēļu tirgvedību ierobežotu nosacījumu apstākļos.

Bakalaura darbs sastāv no 7. nodaļām ar apakšnodaļām. Pirmajā nodaļā tiek parādīta SIA „Olympic Casino Latvia” tirgvedības būtība. Otrajā nodaļā ir ieskats azartspēļu vesturē. Trešajā nodaļā ir dots SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma raksturojums, tā mērķi. Ceturtajā nodaļā autore noskaidro kazino klientu tiesības un pienākumus. Piektā nodaļa ietver Latvijas azartspēļu un organizētāju tirgu. Sestajā nodaļā ir parādīta SIA „Olympic Casino Latvia” darba aizsardzības likumdošanu – tās ievērošanas nepieciešamību. Septītā nodaļa ietver azartspēļu spēlētāju atkarību no azartspēlēm un tās negatīvās sekas.

Azartspēļu uzņēmējdarbībai Latvijā ir vispiemērotākā vide, jo to attīstība pēdējos gados notiek ļoti strauji.

Atslēgasvārdi. Kazino, azartspēles, tirgvedība.

ANNOTATION

The purpose of this job is to analyze the “Olympic Casino Latvia” marketing activities, sales and services; draw the conclusions and work out the solutions on how to improve the marketing of gaming business under the restricted advertisement conditions.

The Bachelor Degree’s examination work consists of 7 parts and each of them includes additional parts. The first part includes the basics of “Olympic Casino Latvia” marketing. The second one includes the history of gaming business, the third one shows the mission and vision of the company, and the fourth one explains the clients’ rights and obligations. Part five includes the information about Latvia’s gaming industry and their operators. Part six shows and explains the “Olympic Casino Latvia” employee’s work agreement. Part seven includes the information about the addiction of casino games and the possible negative outcome.

The gaming business in Latvia has progressed a lot during the past decade. There is definitely a healthy environment available for this particular business.

Keywords. Casino, gaming business, marketing.

SATURS

	lpp.
Ievads.....	4
1. SIA „Olympic Casino Latvia” tirgvedības būtība	7
2. Azartspēļu vēsture.....	13
3. SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma raksturojums, tā mērķi un galvenie finanšu rādītāji	18
3.1. Tirgvedības vides analīze.....	20
3.2. Uzņēmuma finanšu analīze.....	28
4. Kazino klienta tiesības un pienākumi.....	32
5. Latvijas azartspēļu organizētāju tirgus.....	36
6. SIA „Olympic Casino Latvia” darba aizsardzības likumdošana – tās ievērošana.....	43
7. Azartspēļu spēlētāju atkarība no azartspēlēm un tās negatīvās sekas.....	48
Secinājumi un priekšlikumi.....	55
Izmantotā literatūra un avoti.....	59
Pielikumi.....	60
1. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilance 2005. un 2006. gadam.....	61
2. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķins 2005. gadam un 2006. gadam.....	63
3. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilances dinamiskā (horizontālā) analīze.....	64
4. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķina dinamiskā (horizontālā) analīze.....	65
5. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilances struktūras (vertikālā) analīze.....	66
6. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķina struktūras (vertikālā) analīze.....	67
7. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” likviditātes rādītāju aprēķins.....	68
8. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” maksātspējas rādītāju aprēķins.....	69
9. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” aktivitātes rādītāju aprēķins.....	71
10. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” rentabilitātes rādītāju aprēķins.....	72

IEVADS

Braukt ar mašīnu var būt izklaidējoši un aizraujoši, tomēr mašīnas veids ir tikpat nozīmīgs kā izklaide. Kazino attīstība Latvijā var tikt viegli salīdzināta ar ātru braukšanu, un „Olympic Casino” kompetenci var salīdzināt ar mašīnu, kas liek jums justies droši un komfortabli.

Kazino uzņēmējdarbība ir izklaides sfēra un cilvēku apkalpošana. Svarīgākais kāpēc strādā kazino ir uzņēmuma klienti, un attieksme pret tiem nosaka kazino uzņēmējdarbības nāktoni.

Azartspēļu izklaides vietas ir gandrīz uz katra stūra gan Rīgā, gan ārpus tās. Cilvēki ir ieinteresēti iet un pavadīt tur savu brīvo laiku. Latvijas tiesībsargājošie spēki aizvien vairāk vēršas pret jaunu azartspēļu izveidi, tāpēc to nākotne ir apdraudēta. Nav skaidrs tas, kādā virzienā nākotnē attīstīsies šī nozare. Tāpēc autore izvēlējās šo tēmu, jo strādā šajā uzņēmumā un kā darbinieks redz otru pusi šim uzņēmējdarbības virzienam un vēlas atspoguļot azartspēļu ietekmi gan uz apkārtējo vidi, kā arī to kā tiek piedāvātas azartspēles un to virzība tirgvedības vidē.

Mainīgajos uzņēmējdarbības apstākļos katram uzņēmumam ir svarīgi zināt esošo apkārtējas vides un arī uzņēmuma stāvokli, atkarībā no kura katrs uzņēmums var plānot savu turpmāko darbību, lai pildītu savus uzdevumus un sasniegtu mērķus arvien efektīvāk. Vienmēr svarīgi zināt arī plānoto pasākumu izdevumus, kā arī ieņēmumus, ko nesīs šie pasākumi. Esot lietas kursā par šo informāciju un sekmīgi sabalansējot izdevumu un ieņēmumu attiecības, katrs uzņēmums var izvirzīt atkal un atkal jaunus mērķus un veiksmīgi sasniegt tos, tādā veidā gūstot peļņu.

Masu mēdijos un saziņas līdzekļos ir redzamas dažādas reklāmas par dažādām pārtikas precēm, tidzniecības centriem, apģērbiem, taču azartspēļu reklāmas neatradīs nevienā no šiem masu mēdijiem, jo šai uzņēmējdarbības jomai nedrīkst būt nekādas reklāmas.

Kazino apmeklējums ir patīkama apstākļu maiņa, iespēja atslābināties vidē, kas atšķiras no ierastās – klients var nedomāt par savām ikdienas problēmām, atpūsties ar draugiem patīkamā sabiedrībā, gūstot ļoti dažādas un patīkamas emocijas. Kā arī zaudēt kontroli pār sevi un ieslīgt azartspēļu pasaulē un, nevarēdams atrast izeju, cilvēks pamazām zaudē jebkādu kontaktu ar ārpasauli un ieslīgst šai pasaulē. Cilvēki, kas ir zaudējuši paškontroli pār sevi ir kļuvuši emocionāli nelīdzsvaroti, laika izjūta ir pazaudēta, vienīgais par ko šāds cilvēks spēj domāt ir kā, kur uzspēlēt šīs azartspēles.

Azartspēļu tirgus Latvijā attīstās aizvien vairāk, jo nav tik lieli ierobežojumi kā citur ārvalstīs.

Bakalaura darba mērķis – pamatojoties uz literatūru, veikt SIA „Olympic Casino Latvia” pakalpojumu tirgvedību, pārdošanu un pakalpojuma piedāvāšanu analīzi, izdarīt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus, kā uzlabot azartspēļu tirgvedību ierobežotu nosacījumu apstākļos.

Bakalaura darba uzdevumi ir noskaidrot:

- SIA „Olympic Casino Latvia” tirgvedības būtību;
- parādīt azartspēļu vēsturi;
- kazino uzņēmuma iekšējo vidi;
- kazino klienta tiesības un pienākumus;
- SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma piedāvātās galda spēles un akcijas;
- Latvijas azartspēļu organizētāju tirgu;
- azartspēļu tirgus pozitīvos un negatīvos faktorus;
- darba aizsardzības likumdošanu.

Bakalaura darba pētījums – SIA „Olympic Casino Latvia” darbība azartspēļu nozarē Latvijā.

Šajā bakalaura darbā ir iekļautas 7. nodaļas ar apakšnodaļām.

Izmantotā literatūra ir Latvijas Republikas likumi, Ministru kabineta noteikumi attiecībā uz darba aizsardzības sfēru, izziņas līdzekļi, par laika periodu no 2005. gada līdz 2007. gadam ieskaitot.

Darbā izmantotās pētījumu metodes ir salīdzināšanas, sadalīšanas un dinamiskās metodes.

Norobežojumi. Šajā bakalaura darbā tiek apskatīta azartspēļu vēsture, azartspēļu tirgus Latvijā, kā arī sīkāk tiek aplūkots uzņēmuma SIA „Olympic Voodoo Casino” piedāvātais pakalpojumu klāsts.

1. SIA „Olympic Casino Latvia” tirgvedības būtība

Tirgvedība ir uzņēmuma vadīšanas process, kurā izzina, paredz un apmierina klienta vajadzības tā, lai šis process dotu peļņu. Tirgvedība[5,18]:

- Uzņēmuma uzvedības princips, kas ietver visu ar tirgu saistīto lēmumu konsekventu saistību ar pircēju un lietotāju prasībām un vajadzībām (tirgvedība kā uzņēmuma vadīšanas princips);
- Tā ir rīcība, lai ar speciālu pasākumu kompleksa palīdzību iegūtu sev pircēju lielāku labvēlību, salīdzinot ar konkurentiem (tirgvedība kā līdzeklis);
- Sistemātisks risinājumu meklējums (tirgvedība kā metode).

Tirgvedība ir vadīšanas process, kura mērķis ir akcionāru ienākumu maksimizācija, izstrādājot un īstenojot stratēģiju uzticības pilnu attiecību nostiprināšanai ar uzņēmumam vērtīgiem pircējiem (individuālajiem un organizētajiem) un stabilu atšķirīgu konkurences priekšrocību izveidošanai. Tātad tirgvedības mērķis ir maksimāli paaugstināt īpašnieku ienākumus, viņu dividenžu un kapitāla pieaugumu. Tirgvedības īpašā nozīme ir stratēģijas formulējumam, kā izvēlēties mērķa pircējus, kā nostiprināt ar viņiem attiecības, kā veidot priekšrocības, lai tās būtu atšķirīgas no konkurentiem. Tas nozīmē, ka tirgvedības speciālistu galvenais uzdevums ir izstrādāt stratēģiskas ievirzes lēmumus, nevis nodoties tikai operatīvajam darbam, tas ir, kārtējo problēmu risināšanai. Mērķa pircēju izvēles nozīmīgumu nosaka tas, ka pircējiem ir dažāds vērtības veidošanas potenciāls, jo izdevumi, kas saistīti ar atsevišķu pircēju grupu apkalpošanu, pārsniedz no viņiem gūtos ienākumus, vai arī uzņēmumam, nav vajadzīgo iemaņu konkrētas pircēju grupas efektīvai apkalpošanai. Principā uzņēmumam vajadzētu dibināt ilgtermiņa attiecības tikai ar atlasītiem pircējiem, jo mijiedarbība ar lojāliem pircējiem nodrošina relatīvi augstāku peļņas pieaugumu. Uzņēmumam izredzes gūt ienākumus lielā mērā ir atkarīgas no spējām izveidot un ilgstoši uzturēt no konkurentiem atšķirīgas priekšrocības, tas ir, spējas nodrošināt savus mērķa pircējus ar augstāka vērtīguma precēm un (vai) pakalpojumiem nekā konkurentiem. Lai izstrādātu konkurences priekšrocību izveidošanas stratēģiju, labi jāpārzina pircēju vajadzības un konkurentu darbība[5,18].

Uzņēmējdarbībā konkurētspējīgāks ir tas uzņēmums, kas salīdzinājumā ar citiem precīzāk zina kādas, kādā veidā, ar kādiem pakalpojumiem nodarbojas uzņēmums, kādas preces tas ražo. Gan preces, gan pakalpojumi paši par sevi pircējam nav svarīgi. Preces un pakalpojumi veido uzņēmējdarbību tikai tad, kad tie ir pieprasīti cilvēku vēlmju un vajadzību apmierināšanai. Bez pieprasījuma nav konkurētspējas, praktiski nav uzņēmējdarbības. Pircēju grupas uzņēmumam ir nozīmīgas, jo, parāda, kādas ģeogrāfiskās teritorijas tiek

aptvertas. Ikvienu uzņēmuma novērtējuma objektivitāti nodrošina pircējs, kas, vadīdamies pēc paša interesēm, dod priekšroku tai vai citai precei (pakalpojumam)[5,10]. SIA „Olympic Casino Latvia” savus pircējus vēlas piesaistīt ar zemām spēļu likmēm, kas ir tikušas salīdzinātas ar konkurentu uzņēmumiem. Kā arī ar labu apkalpošanas servisu – atsaucīgiem, laipniem, komunikabliem darbiniekiem, kas ir bijis viens no noteicošajiem kritējiem darbinieku izvēlē.

Prece (pakalpojums) ir jebkura lieta (īpašums) vai darbība, ko īpašnieks maina vai veic pret atlīdzību. Savukārt apmaiņa ir vēlamā objekta, pakalpojuma iegūšanas akts no kāda cita, piedāvājot kaut ko pretī. Šim aktam bāzi veido pircēja vēlmes un vajadzības. Vēlme ir cilvēka izjūtas, ka viņam kaut kas trūkst, un viņš to vēlas iegūt. Vēlme pāriet vajadzībā, kas ir vēlmes konkretizētā forma atbilstīgi indivīda personībai un kultūras līmenim. Savukārt pieprasījums ir vajadzība un naudas līdzekļi šīs vajadzības apmierināšanai. Pieprasījuma process saista savā starpā vēlmi, vajadzību un naudu (skat. 1.1.att)[5,11].

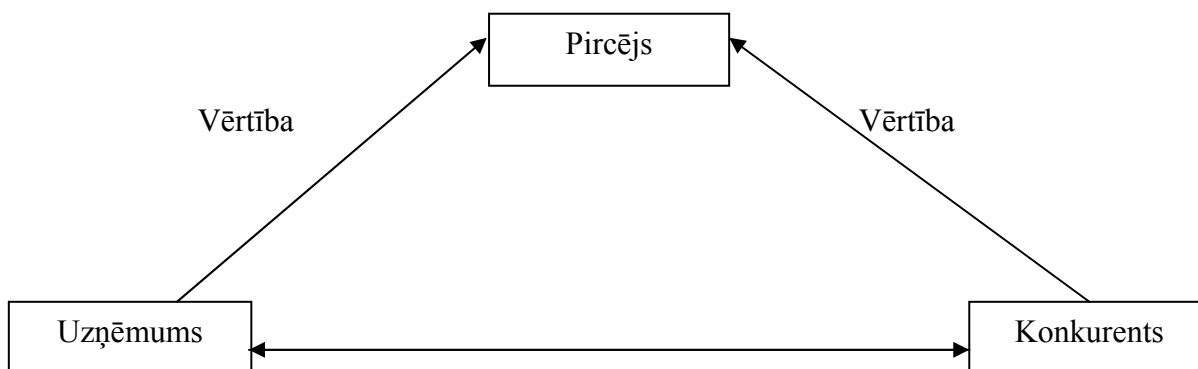

1.1.att. Pieprasījuma veidošanās

Tātad uzņēmumam, lai veiksmīgi piesaistītu klientus ir jāizīn to vēlmes un uz to jābalsta savs piedāvājuma klāsts, un ja būs vēlme pēc kādas noteiktas spēles (šajā gadījumā), tad arī radīsies vajadzība pēc šīs spēles. Tas viss ir ļoti lielā saistībā arī ar naudu – ja ir nauda, tad jau par pieprasījuma veidošanas nav ko uztraukties.

Konkurences apstākļos ir nepietiekami tikai vienkārši reaģēt uz izmaiņām vai tikai reģistrēt izmaiņu raksturlielumus uzņēmuma apkārtējā vidē. Jācenšas aktīvi darboties uz vidi un ar tirgvedības metodēm pašiem mainīt parametrus, veidot pircējos (lietotājos) jaunas vēlmes, jaunas vajadzības, attiecīgi piedāvājot preces (pakalpojums) to apmierināšanai.

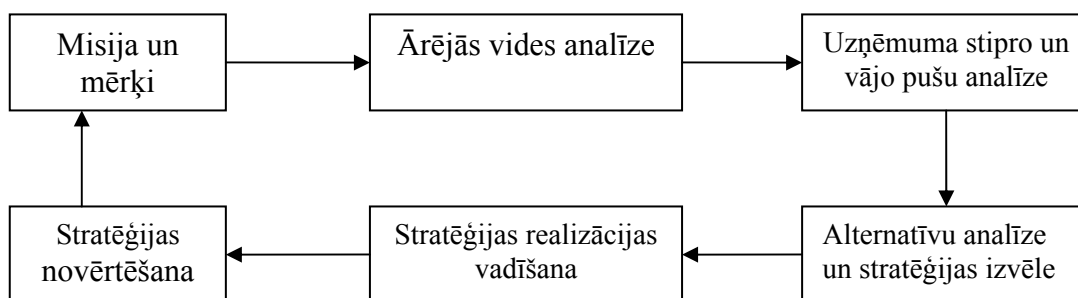
Lai strādātu stratēģiski pareizi, ir jāņem vērā nozare jeb ekonomiskās darbības veids, kurā uzņēmums darbojas, jo katrai nozarei ir raksturīgas savas specifiskas iezīmes, ar savu reakciju uz ekonomikas aktivitāšu izmaiņām[5,11].

1.2. att. Pircēja loma vērtību izvēlē

Zināt pircēju noteikti vajag, bet jāzina arī konkurents, jo arī viņš taču piedāvā konkrētu produktu jeb vērtību pircējam (skat. 1.2.att)[5,11].

Tirgvedība ir uzņēmuma vadīšanas sistēmas sastāvdaļa. Vienlaikus tivedības tipa domāšanai, domāšanai, kas vērsta uz pircēju, tā vajadzībām, ir jābūt visos vadīšanas līmeņos. Tirgvedība ir divejādi saistīta ar uzņēmuma stratēģiju. Pirmkārt, izvēloties misiju un mērķus (skat. 1.3.att.), ko lielā mērā nosaka tirgus pētījumi[5,20].

1.3. att. Stratēģiskās plānošanas process

Otrkārt, īstenojot izvēlēto uzņēmuma stratēģiju, tā sekmes ir atkarīgas no tirgvedības kvalitātes. Uzņēmuma ārējās vides analīzei tiek izmantota tirgvedības informācija. Ar tirgvedības palīdzību uzņēmums noskaidro pircēju vajadzības (kā potenciālās, tā arī reāli pastāvošās), kas ir segtas ar finanšu līdzekļiem, noskaidro patērētāju prasības kvalitātei un konkurentu spēku.

Mūsdienu tirgvedības būtība – tā ir uzņēmējdarbība, kas pārvērš pircēja vajadzības uzņēmuma ienākumos. Uzņēmums ražo produktus, sniedz pakalpojumus, lai ar to

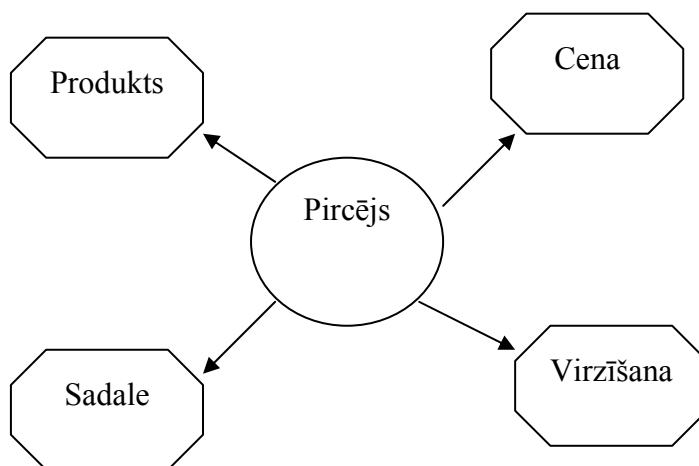
starpniecību ampierinātu vajadzības un reizē sasniegtu savu mērķi: iegūt peļņu, apmierinot pircēja vajadzības.

Tirgvedība ir divvirzienu process, kurā vispirms uzņēmumam tiek raidīti signāli, informācija par picēju vēlmēm un vajadzībām, lai uzņēmums tad izstrādātu un piedāvātu pircējiem nepieciešamās preces un vajadzīgos pakalpojumus. Tirgvedības uzdevumi[5,24]:

- Rūpīgi, vispusīgi un detalizēti izpētīt tirgu, pircējus, izanalizēt tās apmaiņas attiecības, kādas ir un veidojas starp uzņēmumu un tā produktu pircējiem, starp uzņēmumu un piegādātājiem, starpniekiem un konkurentiem;
- Nezaudēt pircējus;
- Aktīvi (dažreiz pat agresīvi) iedarboties uz tirgu un produktu pieprasījumu, lai palielinātu savu produktu tirgus daļu un paaugstinātu pārdošanas rentabilitāti.

Tirgvedības procesa ietvaros uzņēmums izstrādā tirgvedības pasākumu kompleksu, kuru veido četri tirgvedības galvenie elementi[7,43]:

- produkts;
- cena;
- sadale;
- virzīšana.

1.4. att. Tirgvedības procesa saturs

Uzņēmumam saistībā ar produktu jānoskaidro, ko piedāvāt mērķpircējiem, lai apmierinātu to vajadzības un vēlmes. Savukārt saistībā ar cenu uzņēmumam jānoskaidro, cik mērķpircējs būtu gatavs maksāt par savu vajadzību apmierināšanu. Attiecībā uz sadali uzņēmumam jānoskaidro, kur iepērkoties mērķpircējs justos apmierināts. Bez tam par virzīšanu tirgū uzņēmumam jānoskaidro, kādi komunikācijas veidi jālieto, lai veicinātu mērķpircēju veikt pirkumu[7,43].

Tirgvedības pamatalementi jeb komplekss ir uzņēmuma rīcībā esošie mainīgie faktori, ar kuru palīdzību uzņēmums iedarbojas uz esošo un potenciālo pircēju, cenšoties izveidot ar viņiem ilglaicīgu komunikāciju saikni, lai veidotu vai palielinātu sava produkta pieprasījumu[5,25].

Atkarībā no pieprasījuma stāvokļa var izdalīt šādus tirgvedības veidus[7,13]:

- konversiāla;
- stimulējoša;
- attīstoša;
- retirgvedība;
- sabalansēta;
- atbalstoša;
- detirgvedība;
- antitirgvedība.

Konversiālās tirgvedības mērķis ir radīt pieprasījumu pēc noteikta produkta situācijā, ja potenciālajā tirgū nav pieprasījuma pēc šā produkta. Stimulējošas tirgvedības mērķis ir stimulēt pieprasījumu pēc noteikta produkta situācijā, ja potenciālajā tirgū nav pietiekams pieprasījums pēc šā produkta. Attīstošās tirgvedības mērķis ir attīstīt gaidāmo pieprasījumu pēc jauna produkta situācijā, ja potenciālajā tirgū ir pieprasījums pēc šā produkta, bet nav vēl paša produkta. Retirgvedības mērķis ir palielināt pieprasījumu pēc noteikta produkta tad, ja vajadzīgajā tirgū pieprasījums pēc šā produkta sāk samazināties. Tirgvedības uzdevums ir veicināt produkta pāreju uz jaunu dzīves ciklu, akcentējot jaunas produkta priekšrocības, uzlabojot pircēju apkalpošanu. Sabalansētas tirgvedības mērķis ir pieprasījuma līdzsvarošana pēc noteikta produkta, ja potenciālajā tirgū ir mainīgs pieprasījums pēc šā produkta. Tirgvedības uzdevums ir mainīt pirkšanu rosinošus motīvus, mērķtiecīgi izmantot reklāmu, propagandu vai arī ilglaicīgas tirgvedības pasākumu iedarbības rezultātā mainīt potenciālo pircēju dzīves veidu. Atbalstošās tirgvedības mērķis ir normāla pieprasījuma uzturēšana pēc noteikta produkta situācijā, ja potenciālajā tirgū ir apmierinošs pieprasījums pēc šā produkta. Tirgvedības uzdevums ir uzmanīgi sekot pieprasījuma ietekmējošo faktoru izmaiņām un veikt atbilstošus pasākumus, lai saglabātu apmierinošu pieprasījumu. Detirgvedības mērķis ir pieprasījuma samazināšana pēc noteikta produkta tad, ja potenciālajā tirgū ir ļoti liels pieprasījums pēc šā produkta. Šādas situācijas cēlonis ir pieprasījuma ievērojams pārsniegums pār piedāvājumu vai ilgstoša produkta popularitāte. Antitirgvedības mērķis ir pieprasījuma ievērojama ierobežošana pēc noteikta produkta, ja potenciālajā tirgū pieprasījums pēc šā produkta ir sabiedrības labklājībai kaitīgs. Tirgvedības pasākumu uzdevums ir uzsvērt produkta kaitīgumu un parādīt to kā sabiedrībai nevēlamu produktu[5,13].

Mūsdienu tirgvedību, tāpat kā sabiedrības attīstību pasaulē kopumā, ietekmē šādi galvenie faktori[7,25]:

- uzņēmējdarbības globalizācija;
- strauja zinātnes un tehnikas attīstība;
- uzņēmējdarbības vides sarežģītība;
- konkurences saasināšanās;
- dzīves līmeņa paaugstināšanās;
- sociālo problēmu globalizēšanās.

Tirgvedību savā darbībā plaši lieto dažādi uzņēmumi, valsts un pašvaldību institūcijas gandrīz visā pasaulē, kas tādā vai citādā veidā ietekmē arī tirgvedības attīstību pasaulē kopumā. Uzņēmējdarbības globalizāciju veicina jauno moderno komunikāciju līdzekļu attīstība, ražošanas specializācija un tehnoloģiju attīstība. Strauja zinātnes un tehnikas attīstība dažādās tautsaimniecības nozarēs prasa inovāciju ieviešanu uzņēmējdarbībā. Tādējādi uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanā arvien vairāk jāņem vērā uzņēmuma ilgtermiņa attīstību ietekmējošie faktori. Tādējādi tirgvedības stratēģija ir katra sekmīga uzņēmuma nepieciešamība, jo tā palīdz pārvarēt uzņēmējdarbības vides grūtības. Tirgvedības ietekmē strauji palielinās pasaulē saražotās un pārdotās produkcijas apjoms un paplašinās tās sortiments, kas savukārt veicina cilvēku dzīves līmeņa paaugstināšanos. Tirgvedības speciālistiem savā darbā jāņem vērā sociālo problēmu globalizēšanas aspekti, kas raksturīgi gandrīz visām valstīm[7,25].

2. Azartspēļu vēsture

Azartspēlēm nekad nav bijis aprakstītāju, droši vien tāpēc nav iespējams izveidot precīzu hronoloģisku secību to vēsturei: kad un kur radušās kārtis, kad un kāpēc ir radusies rulete. Toties ir leģendas, pieņēmumi, versijas, kuras pārsvarā ir viena otru izslēdzošas un tieši tāpēc vēl interesantākas un saistošākas.

Arheoloģiskajos izrakumos ir atrasti pierādījumi tam, ka Senajā Ēģiptē vēl 3500 gadu pirms mūsu ēras jau ir pastāvējušas azartspēles. Šajos izrakumos atrastas firgūriņas, zīmējumi uz akmeņiem vai keramikas, uz kuriem attēloti cilvēki vai dievi, kas mētā spēļu kauliņus uz izmanto skaitāmos dēlīšus spēles rezultāta fiksēšanai. Daudzos izrakumos ir atrasti ļoti lielā skaitā arī paši spēļu kauliņi. Azarts – tā ir dievu spēle. To pierāda grieķi un romieši, kuru teiksmainajos mītos iekļaujas azartspēļu un veiksmes dievi, uz kuru labvēlību cerēja ikviens spēlmanis un ar kuru dusmām attainoja neizdevušos spēli. Īriem un skotiem ir teiksmas par neparastām likmēm vai likmēm, kuras uzvarētājs nav pieprasījis laimestu. [12].

Iespējams, ka vēl 40 000 gadu atpakaļ cilvēki meta kauliņus, tomēr tā laika azartspēļu noteikumi nav zināmi. Ir zināms, ka kauliņi tika izmantoti gan lozēšanai, gan azartspēlēm. Piemēram, āriešu iebrucēji, kas 2000 gadu pirms mūsu ēras iebruka Indijā, ļoti mīlēja azartspēles. Izņemot īpaši reliģiozus cilvēkus, metamo kauliņu spēlēšana Indijā kļuva ļoti populāra starp dažādām kastām. Indiešu eposā „Mahabharata”, kurš visticamāk, ir sarakstīts 1. gs. Pirms mūsu ēras, ļoti smalki tiek aprakstīta metamo kauliņu spēlēšana[13].

Tomēr viskuplākā skaitā dramatiskus tautas nostātus var atrast Āzijas, tai skaitā Dienvidrietumu Āzijas, Japānas, Filipīnu un Indijas tautas folklorā. Āzijā sastopamas ļoti daudzas teiksmas par to, kā vīrieši izmantoja kā likmes azartspēlēs sievas, māsas, meitas, savus ķermeņus un ķermeņa daļas. Dažas no šīm teiksmām ir ļoti senas, dažās tiek lēsts par azartspēlēm ar dieviem[16].

Par visazartiskākajiem spēlmaņiem visticamāk būtu jāuzskata ķīnieši un citas Dienvidaustrumu Āzijas tautas. Pirms komunistiskās revolūcijas dažās Ķīnas un Birmas provincēs līdz ar par trešdaļai no vienas fermeru ģimenes gada ienākumiem tika iztērēts azartspēlēs iegūto parādu apmaksai. Līdz Pirmajam Pasaules karam liela daļa Taivānas ienākumu tika iegūta no azartspēļu iestādēm. Vēl viens kontinents, kas ir bagāts ar teiksmām par azartspēlēm, ir Ziemeļamerika. No visām pietiekami labi izpētītām azartspēles spēlējošām tautām puse ir Ziemeļamerikas indiāņi[11].

Savukārt spēļu kāršu rašanās vēsture ir ne tik ļoti sena, bet arī ļoti neskaidra. Ir versija, ka kārtis ir radušās Indijā. Senās indiešu kārtis bija apaļas, kāršu komplektā bija astoņu mastu kārtis, kopā 96 kārtis (mūsdienās ir četras mastu kārtis, kopā 52 kārtis). Šo kāršu spēles princips vairāk atgādina šaha spēli, nevis mūsdienu kārtis. Tieši Itālijā pēc pētnieku atzinuma tika izgudrota arī vecākā līdz mūsdienām saglabājusies kāršu spēle – taro. Tieši temperamentīgie itāļi devuši nosaukumu „casino”, apzīmējot nelielas villas vai vasaras mājas, kas celtas līdzās lielajām itāļu pilīm un savrupnamiem. Līdz ar kazino ēras sākumu 18. gadsimta beigās, nelielās villas pārtapa grandiozās ēkās, kas paredzētas azartspēlēm un izkalidēm, iezīmējot kazino īpašo gaisotni, kas kā klasiska vērtība saglabājusies līdz pat mūsdienām[12].

18. gadsimts – tas ir laiks, kad spēle iegūst tās patieso „garšu”.

Kazino ir aizliegti Šveicē, Spānijā un Skandināvijas valstīs. 1960. gadā Lielbritānijā bija 12 kazino, bet līdz 1968. gadam gandrīz 1000 kazino īpašnieku atrada nepilnību likumdošanā, pakļaujot to licencēšanai un kontrolei. Līdz septiņdesmito gadu sākumam kazino skaits samazinājās līdz 120. Pārējās Eiropas valstīs 1970. gadā kopā bija tikai kādi 180 kazino. Daži no tiem – ļoti lieli un slaveni (Monte-Karlo, Bad Homburga, Baden Bādēnā). 80% no tiem atradās Francijas teritorijā, aptuveni 7% - Vācijā, nedaudz mazāk par 5% - Itālijā. Dažās Austrumeiropas valstīs arī tika veidoti kazino, galvenokārt gan piesaistot ārzemju investorus. Lielākajā daļā Eiropas valstu ir kazino, kuros vietējiem iedzīvotājiem ir aizliegts spēlēt, savukārt apkārt esošo pilsētu un pat valstu iedzīvotāji tiek dažnedažādi pievilināti šīm spēļu zālēm. Šādas dubultas pieejas mērķis ir cilvēku aizsardzība pret kazino negatīvo ietekmi, bet no otras puses, valūtas noplūdes nepieļaušana uz citām valstīm. Tāda sistēma strādā, piemēram, Monako, kur azartspēles kazino Monte – Karlo ir tūrisma industrijas pamatā un nodrošina ievērojamu nacionālā kopprodukta daļu. Dažās Karību jūras valstīs kazino darbojas pēc līdzīga principa un arī ir uzskatāmi par ievērojamākajiem nacionālā kopprodukta veidotājiem[15].

Dažādu sabiedrības slāņu kontrolēšana attiecībā uz azartspēlēm ir patstāvējušas jau kopš seniem laikiem. Romas imperatoriem ļoti patika spēlēt metamos kauliņus un viņi to darīja itin bieži, it sevišķi Augusts un Klaudijs. Bet parastiem Romas pilsoņiem kauliņu mešana tika atļauta tikai noteiktās sezonās. Viduslaikos bīskapi un karaļi bija izdarījuši vairākus mēģinājumus azartspēļu aizliegšanai un viņu neveiksmes kalpo par piemēru cilvēka tieksmei pēc azarta. 1232. gadā Frīdrihs II izdeva aizliegumu spēlēt azartspēles, bet Ludviķis IX 1255. gadā pasludināja par nelikumīgu spēļu kauliņu izgatavošanu. Visu šo laiku pārsvarā Eiropā populāras bija tieši kauliņu spēles, savukārt kārtis ienāca tikai pēc 1350. gada. Ir jāsaprot tas, ka visi šie augstmaņu aizliegumi vairāk vai mazāk bija balstīti

nevis uz pašu azartspēļu spēlēšanas ļaunumu, bet gan attiecināmi uz dažādiem grēkiem, kas tika paveikti spēļu iespaidā. Baznīca, piemēram, daudz vairāk bija nobažījies par dzeršanu un lamāšanos, kas bija neatņemama azartspēles sastāvdaļa, savukārt valsts bija ieinteresēta tajā, lai izkaustu bezdarbību, krāpšanu un noziedzību, kas izrietēja no aizraušanās ar azartspēlēm. Tas, ka azartspēles pašas par sevi nekādu ļaunumu nenodara ir redzams pēc tā, ka 960. gadā Velsas bīskaps Vibolds izgudroja baznīcas variantu kauliņu spēlei. Viņa mērķis bija nevis izkaust azartspēles, bet gan padarīt tās par pozitīvi vērtējamām. Angļu monarhi, sākot ar Eduardu III, kaut arī pats bija azartisks spēlmanis, pasludināja spēļu namus par nelikumīgiem, jo tie gados jauniem cilvēkiem aizņēma pārlieku daudz laika un viņi novērsās no šaušanas ar loku un kara mākslas apgūšanas. Henrija VIII pasludinātais aizliegums Anglijā eksistēja veselus 400 gadus – līdz 1960. gadam[17].

Kazino klubu īpašā kultūra un atmosfēra vislielāko nozīmi ieguva pagājušā gadsimta sākumā, kad sabiedrības aristokrāti, politiķi, atzīti mākslinieki un uzņēmēji satikās privāto klubu vakaros, pavadot neskaitāmas stundas individuālās sarunās, malkojot izmeklētus dzērienus, kūpinot izsmalcinātus cigārus un izspēlējot kāršu partijas. Elegantās dāmas, kuras devās līdzī saviem kungiem, apsprieda jaunākos notikumus un arī tenkas, ar savu klātbūtni padarot gaisotni telpās ētisku un juteklisku. Kazino klubu ēra bija sākusies[18].

1748. gadā Eiropā parādījās pirmais kazino. Kopš tā laika par azartspēļu simboliem ir kļuvušas spēļu kārtis un rulete. Bet Latvijā par mūsdienīgo azartspēļu sākumposmu varētu uzskatīt 17. gadsimtu – laiku, kad oficiāli zināms, ka spēļu kārtis ir parādījušās Krievijā.

Black Jack un pokera ideja radās no papīra naudas maisīšanas praktizēšanas Ķīnā 900 gadu pirms mūsu ēras. Tās izvērtās par kāršu spēlēm, kuras Eiropā ieviesa „Mameluke” impērija. Šie cilvēki bija islāma piekritēji un viņi savas spēļu kārtis nedekorēja ar cilvēku siluetiem. To vietā tās tika izgreznotas ar sarežģītu dizainu, kas atgādināja musulmaņu paklājus. Kad spēļu kārtis nokļuva Itālijā un Spānijā, tad dizaineri sāka to veidošanā izmantot valdošā Karaliskā Galma vīru portretus. Šodienas kāršu simbols „Q” neparādījās vipār līdz pat 16. gs., kad francūži sāka tās taisīt un aizvietoja ar vīrieša simbolu ar sievieti, kura reprezentēja karali. Šo kāršu kavu kopš šī brīža sāka dēvēt par Franču Kavu, kas kalpoja par prototipu 52 kāršu kavai, kuru mēs pazīstam šodien[14].

Ruletes vēsture arī ir diezgan interesanta. Rulete, kas franciski nozīmē „mazais ritenis”, tika modernizēta kā spēle un to izdarīja Fransuā un Luī Blāni. Šie kungi izgudroja vienu Zero (0) spēli 1842. gadā, un tika ieviesta Amerikā aptuveni tajā pašā laikā. Amerikāņi bija tie, kas papildināja riteni ar Dubulto Zero (00) un izveidoja spēles amerikāņu versiju – American Roulette, kas atšķīrās no Eiropas ruletes. Ruletes riteņa

pirmsākumi ir vēl divdomīgāki. Daži saka, ka riteni ieviesis 17. gs. matemātiķis Blezs Paskāls. Citi savukārt mēļo, ka to darījuši ķīnieši un dominikāņu mūki vēlāk to ieviesa Eiropā. Kad Monako princis Čārlzs ieviesa ruletes spēli, lai tiktu galā ar viņa karalstes finansiālajām problēmām 18. gs., ruletes popularitāte pacēlās nebijušos augstumos[19].

Kauliņu spēles ir bijušas apgrozībā vairāk nekā 2000 gadu un tām ir bijuši visdažādākie paveidi. No visām kauliņu spēlēm „Craps” ir izveidojies vispopulārākais. Sākotnēji to sauca par „Risku” (Hazard) un to spēlēja sabiedrības elite un krējums 18. un 19. gs. Anglijā spēļu zālēs. Spēli importēja Francijā drīz pēc tam un to nodēvēja par „Craps, kas bija vārdu spēle ar nozīmi „vieninieku pāris”. Kad spēle parādījās Amerikā, tā tika padarīta vienkāršāka un ieguva momentālu popularitāti. To sākotnēji spēlēja uz upju tvaikoņiem, bet drīz arī tā nokļuva visu lielo pilsētu ielās un spēļu namos[20].

Spēļu kazino ir ļoti izmainījušies kopš to pirmsākumiem. Kad Amerika ieguva neatkarību 1776. gadā, tad jauni noformētā valdība lietoja azartspēles kā veidu, lai iegūtu tās finansiālā atbalsta fondu. Kad azartspēles izgāja ārpus valdības kontroles valsts rietumos, Nevadā tās iedzina pagrīdē no 1850. – 1910. gadam! Tomēr 1931. gadā tās tika legalizētas un Lasvegasa sāka augt par lielāko azartspēļu citadelī un fenomenu pasaulē[15].

90. gadu sākumā, kad tikai sākās kazino attīstība Latvijā, daudzi kāršu spēļu cienītāji satikās un spēlēja kur vien pagadās uz dažādām naudas likmēm.

2006. gada beigās Latvijā bija reģistrēti 569 uzņēmumi, kuru statūtos ir aprakstīts tāds darbības veids kā azartspēles (skat 2.1. tab.).

Latvijas izložu un azartspēļu organizētāju kopskaits[8]

Rādītājs	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Firmu skaits, kas organizē azartspēles:	22	21	21	23	22	22	22	20	20	20
1.1. valsts mēroga izložu formas;	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
1.2. azartspēļu firmas.	20	19	20	22	21	21	21	19	19	19
2. Organizēto valsts mēroga loteriju skaits.	10	11	10	13	12	14	15	16	16	16
3. Spēļu zāļu skaits (uz 31.12.)	106	149	159	172	181	391	499	616	636	554
4. Kazino skaits (uz 31.12.)	22	23	21	22	22	21	18	15	14	15
5. Spēļu automātu skaits (uz 31.12.)	7255	9131	10070	11459	11843	9904	11218	12668	14034	16868
6. Ruletes galdu skaits (uz 31.12.)	27	31	25	27	27	31	29	28	28	37
7. Kāršu un kauliņu galdu skaits (uz 31.12.)	76	77	76	96	107	113	119	110	105	139

Ir zināms, ka pirmais kazino Latvijā tika atvērts 1991. gadā. Kā redzams tabulā jau 1997. gadā kazino skaits ir sasniedzis 22, bet spēļu zāļu skaits - 106, savukārt jau 2006. gadā spēļu zāļu skaits ir 554. Vislielākais spēļu zāļu skaits ir bijis 2005. gadā – 636. Šāda statistika liecina par to, ka azartspēļu biznesa videi Latvija ir ļoti piemērota un šeit nav tik ļoti lieli šie ierobežojumi un stingrie noteikumi kā citviet Eiropā.

Bez šaubām, praktiski katrs zina „Klondaikas”, „Melnā kaķa”, „Olympic Casino” un daudzu citu vietējo azartspēļu tīklu brendus. Lielākai daļai Latvijas cilvēku ir negatīva attieksme pret spēļu namiem un kazino. Asociatīvie vārdi ko visbiežāk nākas dzirdēt ir krāpšana un kriminālās aprindas. Tas norāda, ka kazino ir ļoti zema uzticamības pakāpe. Jo, ja cilvēks nespēj atteikties azartspēlēm, tad šī cilvēka dzīve ir kļuvusi pelēka un vienmuļa.

3. SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma raksturojums, tā mērķi un galvenie finanšu rādītāji

Uzņēmums ir cilvēku grupa, kas apzinīgi sadarbojas kopēja mērķa (mērķu) sasniegšanai[4,17].

Kazino ir azartspēļu organizēšanas vieta, kas ēkas tehniskās inventarizācijas plānā atzīmēta kā konstruktīvi nodalīta atsevišķa telpa vai vairākas savstarpēji saistītas telpas, kuras ir īpaši iekārtotas spēļu automātu, ruletes (cilindriskās spēles), kāršu un kauliņu spēļu organizēšanai un kurās ir uzstādīti vismaz[1]:

1) desmit spēļu galdi, ja kazino atrodas Rīgā;

2) pieci spēļu galdi, ja kazino atrodas ārpus Rīgas.

(2) Ruletes (cilindriskās spēles), kāršu un kauliņu spēles galdus aizliegts uzstādīt un ekspluatēt ārpus kazino.

(3) Visām azartspēļu iekārtām, kas atrodas kazino, jābūt tās kapitālsabiedrības īpašumā, kura saņēmusi attiecīgo azartspēļu organizēšanas vietas licenci.

1993. gadā tika izveidots un atvērts pirmais Olympic Casino Igaunijā. Olympic Entertainment group ir lielākā azartspēļu sabiedrība Baltijas valstīs, kas darbojas Igaunijā (aizņem 39 % no kopējā tirgus), Lietuvā (aizņem 55% no kopējā tirgus), Latvijā (aizņem 15% no kopējā tirgus), kā arī Ukrainā un Baltkrievijā. Kopumā kazino skaits, kas pieder pie šīs uzņēmējiesabiedrības ir[9]:

- Igaunijā – 24 kazino,
- Latvijā – 38 kazino,
- Lietuvā – 10 kazino,
- Ukrainā – 9 kazino,
- Baltkrievijā - 1 kazino.

Uzņēmums nodarbina vairāk kā 2,000 cilvēku, kas strādā ar metodēm, kas atbilst ISO 9001 kvalitātes prasībām - Igaunijā, Latvijā un Lietuvā. Šis kazino ir pilntiesīgs Eiropas kazino asociācijas loceklis[9].

Olympic Entertainment Group meitas uzņēmums darbību Latvijā uzsāka 2003. gada augustā, kad tika atvērta Olympic Radison SAS Casino. Decembrī tika izveidots vēl viens šī kazino operators – Baltic Gaming.

Olympic casino kopējais skaits jau ir palielinājies līdz 38, no kuriem divi kazino Rīgā ir spēļu galdi un 36 kazino ir ar spēļu automātiem gan Rīgā, gan ārpus tās.

Lūnijā tika atklāts lielākais kazino Baltijas valstīs – Olympic Voodoo Casino, kas arī ir Olympic Entertainment Group meitas uzņēmums.

Pašreizējais Olympic casino skaits Latvijā ir 39 spēļu galdi un 1126 spēļu automāti, no kuriem 115 ietver EZ-Pay sistēmu.

Viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem, lai uzņēmums varētu sekmīgi darboties, ir skaidri formulēts mērķis. Tā kā mērķis ir konkrēts vēlamais stāvoklis vai rezultāts, ko uzņēmums grib sasniegt, tad tam ir jābūt kvantitatīvi izmēramam, sasniedzamam, saistītam ar konkrētību laika ziņā un nozīmīgam[5,7]. Olympic Voodoo casino mērķis ir sniegt pakalpojumus un apkalpošanu augstā līmenī, kā arī kļūt par lielāko izklaides kompleksu līdz 2010. gadam visās Austrumeiropas valstīs. Lai sasniegtu šo mērķi ir jāpārzin tirgus, jāzina, ko iespējams, darīs konkurenti šogad, nākamgad un turpmāk.

Lai sasniegtu mērķi, jāveido elastīga uzņēmuma vadības sistēma, kas spētu operatīvi reaģēt uz pārmaiņām vidē, varētu tām strauji pielāgoties[5,8]. Kā arī lai uzņēmums varētu veiksmīgi darboties ir jāsaprot, ka galvenais ir pircējs. Jāzina kādas ir pircēja vēlmes, ko viņš vēlas sagaidīt atrodoties uzņēmumā, kāds pakalpojuma sortiments tiek piedāvāts. Preces un pakalpojumi veido uzņēmējdarbību tikai tad, kad tie ir pieprasīti cilvēku vēlmju un vajadzību apmierināšanai. Azartspēles bija, ir un būs pieprasītas cilvēku vidū. Lai arī kopumā ir negatīva sabiedrības attieksme attiecībā uz azartspēlēm, bet ir cilvēki, kam šīs azartspēles ir kā izklaide, atpūta, taču citiem tā ir ikdiena.

SIA „Olympic Casino Latvia” juridiskā adrese ir Latvijas Republika, Rīga, Kronvalda bulvāris 3, LV-1010. Šī sabiedrība tika reģistrēta Latvijas Republikas uzņēmumu reģistrā 2001. gada 30. augustā ar reģistrācijas numuru 40003264397. Uzņēmums savu saimniecisko darbību spēļu biznesā Latvijā uzsāka 2003. gada 4. aprīlī, un uzņēmuma pamatdarbības veids ir azartspēles (kazino un spēļu automāti).

Akciju sabiedrības dibinātāji ir:

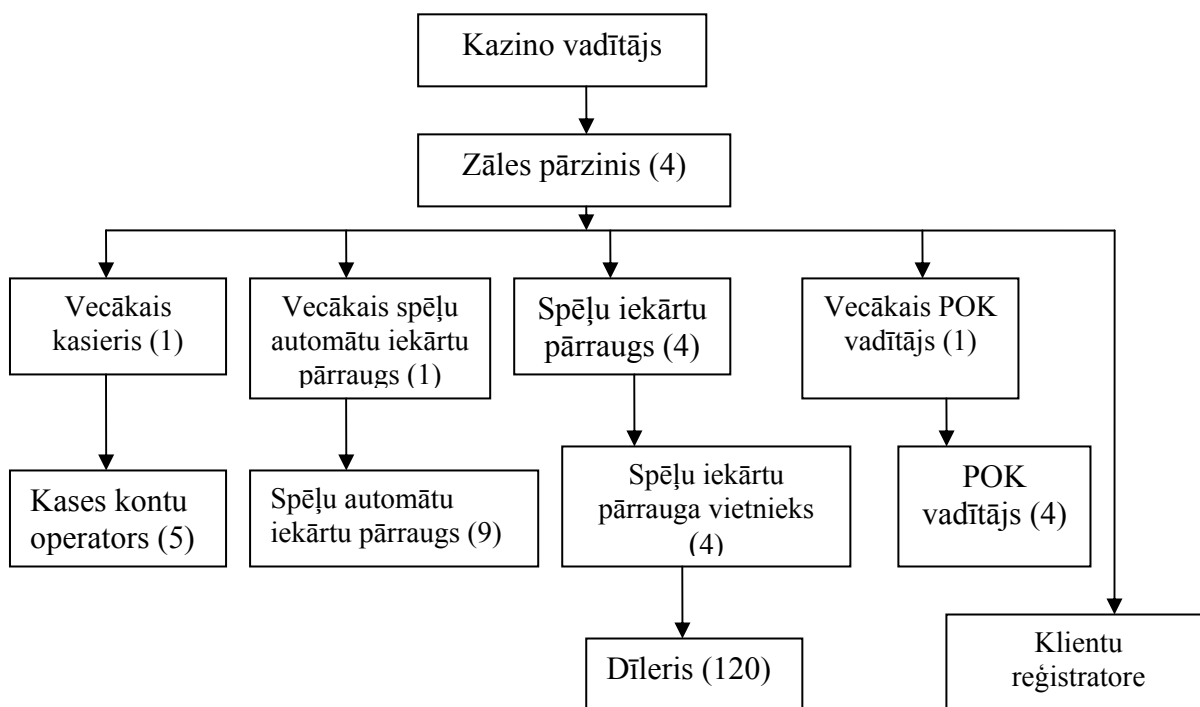
- ✓ Olympic entertainment group;
- ✓ Armin Karu
- ✓ Gints Pakārklis.

Sabiedrības pārvaldes institūcija ir dalībnieku sapulce, valde un direktors.

Dalībnieku sapulce ir tiesīga izskatīt jebkuru jautājumu, kas attiecas uz sabiedrības darbību. Dalībnieku sapulce var izlemt jebkuru citu saimnieciskās darbības un pārvaldes jautājumu, ja to pieprasa valde, kā arī izlemt visus citus jautājumus, kuru izskatīšanu dalībnieku sapulcē paredz spēkā esošā likumdošana, vai kuru izskatīšana pārsniedz citu sabiedrības institūciju kompetenci. Sabiedrības darbību vada valde, kuru vada tās direktors. Valde risina un izlemj visus sabiedrības jautājumus, kuri neietilpst vienīgi dalībnieku sapulces

kompetencē. Uzņēmuma prezidents ir arī valdes loceklis, kuram ir pakļauta uzņēmuma sekretāre un visi pārējie uzņēmuma darbinieki.

Pašlaik uzņēmumā strādā aptuveni 300 darbinieku, un katram ir strikti noteikti darba pienākumi un atbildība. Uzņēmuma vadības un organizācijas struktūru var skatīt 3.1. attēlā.

3.1. att. SIA „Olympic Casino Latvia” vadības un organizācijas struktūra

Tā kā uzņēmums ir liels, darbinieku plūsma ir nepārtraukta, tātad arī to skaits ir mainīgs.

Uzņēmumam darbojoties azartspēļu uzņēmējdarbībā ir nemitīgi jādomā par jaunu akciju un pakalpojumu piedāvāšanu, lai konkurentu uzņēmums nepārvilinātu esošos klientus savā pusē. Jo klients ir pircējs, kas izvēlas pakalpojumu esošajā uzņēmumā, bet tikpat labi var pāriet konkurentu pusē, jo tur tāda veida pakalpojums ir izdevīgāks. Ir jāzin pircējs, bet noteikti jāzin arī konkurents.

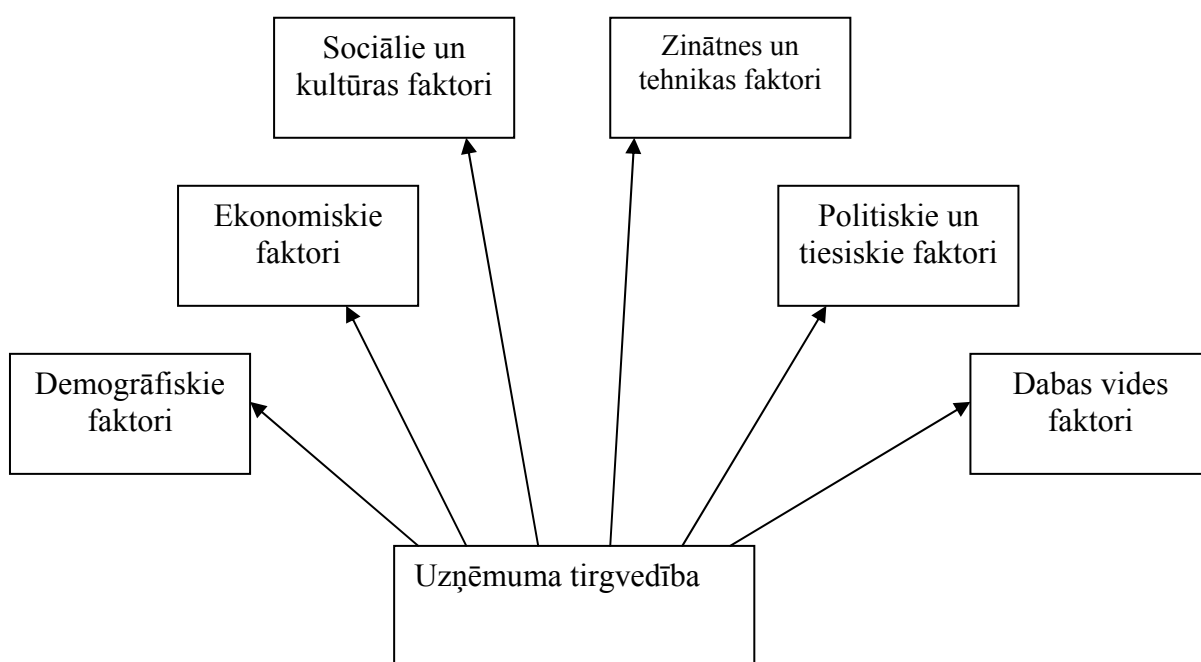
3.1. Tirgvedības vides analīze

Uzņēmums darbojas patstāvīgi mainīgos apstākļos, ko nosaka vide un attiecību daudzveidīgums, kāds veidojas starp uzņēmumiem un dažādiem ekonomiskiem

subjektiem. Šo attiecību kopums daudzējādā ziņā nosaka uzņēmuma darbības raksturu[4,28].

Jebkurš uzņēmums, īstenojot savus mērķus, veic dažādas darbības. Taču izstrādājot tirgvedības komunikācijas un īstenojot to mērķus, tajā pašā laikā ir jāņem vērā arī ražošanas, finanšu un citas darbības. Tā veidojas tirgvedības iekšējā vide.

Uzņēmuma vadības lēmumu pieņemšana ir atkarīga arī no ārējās vides faktoriem (skat. 3.2. att), kuru iedarbe ir ļoti dažāda. Visus ārējos faktorus var iedalīt: labvēlīgos un nelabvēlīgos. Tātad praktiskajā darbībā nākas izmantot to pozitīvo, gan pārvarēt negatīvo ietekmi[6,56].

3.2. att. SIA "Olympic Casino Latvia" Tirgvedības makrovide

Ārējo vidi var aplūkot kā divu relatīvi patstāvīgu apakšsistēmu kopumu, ko veido makrovide un tiešā ārējā vide (tirgus). Makrovide veido vispārējostās vides apstākļus, kurā atrodas uzņēmums. Lielākoties makrovidei nav nekāda speciāla virzība pret atsevišķu uzņēmumu. Vienlaikus katrs atsevišķais uzņēmums izjūt ārējās vides faktoru iedarbību un galvenais – uzņēmums šos faktorus nevar vadīt.

Demogrāfiskie faktori. Iedzīvotāju skaits. To izvietojums teritorijā (valstī, rajonā). Apdzīvotības blīvums. Migrācijas tendences. Vecuma struktūra. Dzimstība un mirstība. Laulību un šķiršanos skaits. Etniskā un reliģiskā iedzīvotāju struktūra. Iedzīvotāju izglītības līmenis.

Ekonomiskie faktori. Konjunktūra. Finanšu stāvoklis un kredīta reitings valstī. Valūtas stabilitāte. Nodokļu sistēma. Inflācijas līmenis. Iedzīvotāju pirktspēja. Izmaiņas iedzīvotāju patēriņa struktūrā. Patēriņa elastība.

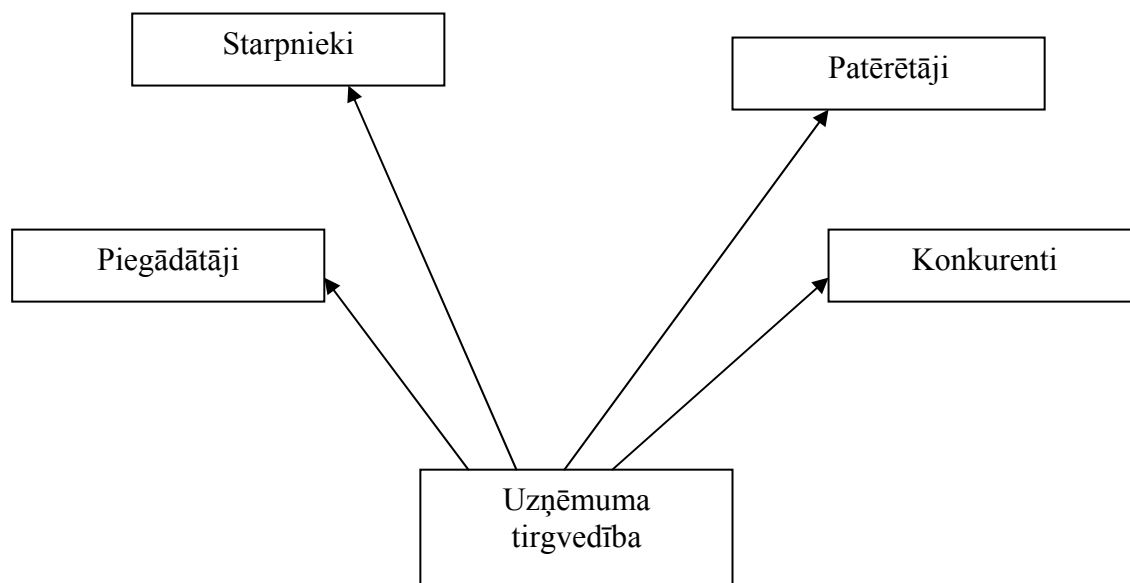
Dabas vides faktori. Izejvielu un energoresursu avotu stāvoklis un šo avotu izmantošana. Dabas vides piesārņojuma līmenis un valsts ietekme uz resursu izmantošanas intensitāti. Dabas aizsardzības normatīvie akti.

Zinātnes un tehnikas faktori. Tehnoloģisko izmaiņu temps kontrolējamā un ar to saistītā nozarē. Inovātais potenciāls valstī, uzņēmumā un tā konkurentiem. Tehnoloģiskiem jaunievedumiem izvirzāmo drošības prasību pastiprināšana.

Politiskie un tiesiskie faktori. Saimniecisko darbību regulējošo likumu un citu normatīvo aktu stāvoklis. Valsts ekonomiskā politika. Ārējās politikas ietekme uz tirdzniecību. Sabiedrības ietekme uz valsts institūciju pieņemamo lēmumu raksturu.

Sociālie un kultūras faktori. Pircēju kultūras un citas morālās vērtības. Cilvēku apziņas pakļaušanās pakāpe ārējai iedarbībai (masu kultūra)[mārketingš,30].

Tieši ārējā vidē ietilpst tie vides elementi, ar kuriem uzņēmums atrodas konkrētā mijiedarbībā (skat. 3.3.att). Pie tam uzņēmums var ietekmēt šīs mijiedarbības raksturu un saturu. Tātad uzņēmums var aktīvi piedalīties gan papildu iespēju formēšanā, gan arī draudu novēršanā.

3.3. att. Tirgvedības mikrovide

Tirgvedības vide – aktīvo spēku kopums, kas darbojas ārpus uzņēmuma, bet ietekmē uzņēmuma vadības iespējas noteikt un turpināt veiksmīgu sadarbību ar saviem klientiem [4, 44].

Svarīgākais un pamatelements, kura darbību ietekmē mārketinga vides faktori, ir pats uzņēmums

Mikrovīdi pārstāv spēki, kas ir tieši saistīti ar uzņēmumu un tā iespējām apkalpot klientus [6, 62] Šie spēki ir:

- 1) piegādātāji;
- 2) starpnieki;
- 3) pircēji;
- 4) konkurenti.

Parasti ar **piegādātājiem** saprot uzņēmumus, sabiedrības vai individuālos uzņēmējus, kuri preču un pakalpojumu ražošanu apgādā ar nepieciešamajiem resursiem.

Izvēloties piegādātājus, tos ir jāmeklē rūpīgi, jo arī no uzņēmuma piegādātāju kvalitatīva darba ir atkarīgs uzņēmuma pakalpojumu pieprasījums.

Meklējot piegādātājus SIA “Olympic Casino Latvia” īpašu uzmanību pievērš šādām pazīmēm:

- ✓ piegādātāja reputācija;
- ✓ piegādātās produkcijas kvalitāte;
- ✓ piegādātās produkcijas cenas;
- ✓ piegādes ātrums;
- ✓ spēja ātri reaģēt uz pircēja vajadzību maiņu;
- ✓ sortiments;
- ✓ personiskās attiecības.

Uzņēmuma stabila darbība piegādātājiem nozīmē tirgus saglabāšanu un, iespējams, paplašināšanu, kurā viņi ir ieinteresēti. Konkurētspējīgā vidē piegādātāji ir vērā ņemams spēks, jo tie ir spējīgi ietekmēt uzņēmuma rentabilitāti.

Lielākie un svarīgākie piegādātāji ir tie uzņēmumi, kuri piegādā spēļu automātus un azartspēļu galdus, kā arī veic šo iekārtu tehnisko apkopi.

Šie uzņēmumi ir:

- ✓ “IGT” Ltd.;
- ✓ “Atronic” Ltd.;
- ✓ “Aristocrat” Ltd.;

- ✓ “Bally” Ltd.;
- ✓ “Franco” Ltd.;
- ✓ “Namco” Ltd.;
- ✓ “Sega” Ltd.;
- ✓ Konami Ltd.

Ar uzņēmumiem SIA “IGT” un SIA “Aristocrat” ir noslēgts Blanco līgums, tas ir, līgums, kas ir paredzēts ilgtermiņa savstarpējo attiecību piegādēs.

Vēl uzņēmumam ir līgums ar šādiem piegādātājiem:

- ✓ SIA “Lauvas nams” – šis uzņēmums nodrošina kazino un spēļu zāļu darbiniekus ar ēdiena apgādi;
- ✓ SIA “Aigas nams” – apgādā SIA “Olympic Casino Latvia” ar ofisa piederumiem;
- ✓ VAS “Latvenergo” – par cik visi azartspēļu automāti darbojās uz elektrības, tad šis uzņēmums ir uzskatāms par īpaši svarīgu piegādātāju, tādēļ uzņēmums pievērš īpašu uzmanību visu saistību laicīgai nokārtošanai ar minēto piegādātāju;
- ✓ A/S “Eden Spring Latvia” apgādā uzņēmuma personālu un klientus ar svaigu un tīru ūdeni;

Pircējs. Visi SIA “Olympic Casino Latvia” klienti nosacīti ir iedalāmi, divās lielās grupās:

- 1) klienti, kas došanos uz kazino vai arī azartspēļu zāli izdara impulsu vadīti, neplānojot to;
- 2) pastāvīgie klienti, kuriem jau ir iestrādājies noteikts dienu un laika grafiks, kurā tie noteikti būs atrodami kādā kazino vai spēļu zālē.

Galvenais iemesls, kādēļ cilvēki izvēlas doties uz kazino vai spēļu zāli ir laba atpūta un ērtību meklēšana, ko SIA “Olympic Casino Latvia” cenšas nodrošināt visaugstākajā līmenī.

Cilvēki atpūsties šā uzņēmuma telpās izvēlas arī tāpēc, ka SIA “Olympic Casino Latvia” gadu gaitā cenšas noturēt labu reputāciju, kas nav mazsvarīgi, jo ir ļoti lielas cilvēku grupas, kurām ir svarīgi, lai vieta, kur viņi iet izklaidēties būtu prestiža un labi cienīta visā sabiedrībā.

Tāpat arī uzņēmums ļoti cenšas piedomāt pie savu filiāļu ģeogrāfiskās atrašanās vietas, jo klientam ir svarīgi, lai uz azartspēļu zāli vai kazino nebūtu jābrauc uz otru pilsētas galu. Tieši tādēļ SIA “Olympic Casino Latvia” savas filiāles cenšas izvietot Latvijas lielāko pilsētu centros, kā arī Rīgas lielākajos un prestižākajos rajonos.

Lai klienti izvēlētos tieši SIA “Olympic Casino Latvia” kazino un spēļu salonus, uzņēmums maksimālu uzmanību velta klientu apkalpošanas kvalitātei, samērīgām sākuma likmēm, lai azartspēļu pakalpojums būtu pieejams ne tikai turīgiem cilvēkiem, un plašu spēļu

sortimentu. Uzņēmuma vadība uzskata, ka pats galvenais uzņēmuma uzdevums ir sagādāt cilvēkiem prieku par atrašanos SIA "Olympic Casino Latvia" piederošajās spēļu zāles un kazino.

Konkurenti. SIA "Olympic Casino Latvia" darbojas brīvā tirgus konkurences apstākļos, kam ir raksturīgs liels pakalpojuma sniedzēju skaits, kas piedāvā līdzīgus pakalpojumus ar nedaudz atšķirīgām īpašībām konkrētajā tirgū.

Konkurence ir viens no faktoriem, kas uzlabo preces un pakalpojuma kvalitāti un drošību, kā arī liek izstrādāt jaunas preces un pakalpojumus un attīstīt vai uzlabot vecos. Īsāk sakot, konkurence darbojas kā dzinulis vai stimuls uzņēmuma attīstībā, jo uzņēmumam vienmēr ir jācenšas būt labākam par konkurentu, pretējā gadījumā tiks zaudēti klienti un līdz ar to arī uzņēmuma peļņa.

Vajadzību un vēlmju konkurence ir no tiem konkurences veidiem, ar kuru ir jāstopas ikvienam uzņēmumam, taču tas noteicošais un nav tik bīstams. Tātad vajadzību un vēlmju konkurence ir tāda konkurence, kur savā starpā konkurē cilvēku vēlmes un vajadzības – tādas lietas kā apģērbs, ēšana, atpūta un izklaide.

Līdzīgu preču grupu konkurencē konkurē dažādi azartspēļu veidi:

- ✓ spēļu automāti;
- ✓ kazino spēles;
- ✓ totalizators;
- ✓ bingo spēles;
- ✓ skaitļu spēles un momentloterijas.

Taču šis konkurences veids arī ir nosacīts, jo parasti tie cilvēki, kuri ir izvēlējušies spēļu automātus vai kazino, nespēlē bingo spēles un momentloterijas un otrādi. Katram azartspēļu veidam ir sava mērķauditorija.

Preču veidu konkurence ir no tiem konkurences veidiem, kas valda pašā uzņēmumā. Tā, piemēram, kazino savā starpā konkurē tur piedāvātās azartspēles:

- ✓ American Roulette.
- ✓ Black Jack.
- ✓ Poker.
- ✓ Let It Ride u.c.

Šajā konkurences cīņā nepārspēts līderis ir Poker, kas ir iecienītākā spēle uzņēmuma pastāvīgo klientu vidū. Statistika liecina, ka 86% no pastāvīgajiem klientiem, kas apmeklē kazino vismaz 5 dienas nedēļā izvēlas tieši šo spēli.

Vismazāk pieprasītā kāršu spēle ir Let It Ride. Šī spēle nez kāpēc vismaz SIA "Olympic Casino Latvia" piederošajos uzņēmumos netiek turēta īpašā cieņā, un to spēlē salīdzinoši ļoti maz klientu.

Spēļu zālēs savā starpā konkurē dažādi spēļu automāti, jo arī tie savā starpā atšķiras ar dažādām spēlēm un iespējamajiem maksimālajiem naudas laimestiem.

Bet vissvarīgākais konkurences veids, kuram būtu jāpievērš vislielākā uzmanība ir starpfirmu konkurence.

Lielākie konkurenti SIA "Olympic Casino Latvia" piederošajām spēļu zālēm ir:

- ✓ A/S "Admirāļu klubs";
- ✓ SIA "Klondaika";
- ✓ SIA "Jocker" LTD.

Makrovidē ietilpst daudz plašāki spēki, kas ietekmē uzņēmuma mikrovidi.

Demogrāfiskajiem faktoriem ir diezgan liela ietekme uz SIA "Olympic Casino Latvia" darbību, jo uzņēmuma klienti galvenokārt ir ekonomiski aktīvie iedzīvotāji ar vismaz vidēju ienākumu līmeni, tāpēc, ja ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits kaut kādu ārēju apstākļu ietekmē pēkšņi strauji sāktu samazināties, tad pieprasījums pēc SIA "Olympic Casino Latvia" piedāvātajiem pakalpojumiem arī strauji samazinātos, tādējādi, tas varētu pat būt liels drauds uzņēmuma pastāvēšanai.

Šobrīd dzīves līmenis, un līdz ar to arī demogrāfiskā situācija Latvijā lēnām sāk uzlaboties. Pēc ziņu aģentūras LETA sniegtajām ziņām, dzimstība Latvijā lēnām sāk pieaugt, bet mirstība samazināties, tāpēc SIA "Olympic Casino Latvia" par savu sniegto pakalpojumu pieprasījumu tuvākajā nākotnē uztraukties nevajadzēs.

SIA "Olympic Casino Latvia" klienti ir vecumā no 18 līdz, kamēr vēl cilvēkam piemīt azarts un vēlme spēlēt azartspēles. Likumā ir noteikts minimālais vecums, no kura sākot cilvēks drīkst spēlēt azartspēles (pilni 18 gadi), jo šis izklaides veids tomēr ir saistīts ar naudas izdošanu, kas nepilngadīgām personām var izvērsties ļoti bēdīgi.

Ekonomisko apstākļu ietekmi SIA "Olympic Casino Latvia", protams, izjūt visvairāk, jo uzņēmuma peļņa galvenokārt ir atkarīga tieši no klientu ienākumu līmeņa. Jo klienta ienākumi būs lielāki, jo lielāku savu ienākumu daļu tas būs gatavs atstāt kazino, vai arī nospēlēt spēļu automātos.

Uzņēmums ļoti labi apzinās, ka viņu sniegtais pakalpojums nav pirmās nepieciešamības prece, tādēļ tas ar visādiem mārketinga paņēmieniem cenšas piesaistīt iedzīvotājus ar augstiem vai vismaz vidējiem ienākumiem, kas uzņēmumam katru mēnesi varētu garantēt regulārus ienākumus.

Ja iedzīvotāju ienākumi kaut kādu ārēju apstākļu, piemēram, lielas inflācijas dēļ strauji samazinātos, tad tajā pašā brīdī samazinātos arī uzņēmuma peļņa. Iespējams pat, ka uzņēmuma izdevumi pārsniegtu tā ienākumus, un uzņēmums būtu spiests bankrotēt.

Arī pēc šī kritērija uzņēmums cenšas sagrupēt savus klientus, jo SIA “Olympic Casino Latvia” pakalpojumu lietotāji ir personas sākot ar salīdzinoši nelieliem ienākumiem, līdz pat tādiem cilvēkiem, kas naudu sāk skaitīt no simts latiem. Protams, uzņēmumam izdevīgāki ir klienti, kas šāda veida pakalpojumiem ir gatavi tērēt neierobežotus līdzekļus, taču laipni gaidīts ir ikviens spēlēt gribētājs.

Politiski tiesisko faktoru ietekme uz uzņēmuma darbību ir milzīga, tādēļ, ka uzņēmums darbojas azartspēļu jomā, jo uzņēmuma darbību ļoti strikti reglamentē vesela virkne ar normatīvajiem aktiem, kas ir jāievēro:

- ✓ Likums “Par izlozēm un azartspēlēm”;
- ✓ Likums “Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli”;
- ✓ Likums “Preču un pakalpojumu loteriju likums”;
- ✓ Finanšu ministrijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas reglaments;
- ✓ Azartspēļu organizēšanas un uzturēšanas atļaujas izsniegšanas nolikums;
- ✓ Instrukcija par kārtību kādā ir veicama azartspēļu automātu un iekārtu marķēšana.

Sociālā un kultūrvide arī ietekmē SIA “Olympic Casino Latvia”, jo katrs cilvēks aug noteiktā sabiedrībā, kas izveido viņu uzskatus, vērtību izpratni un uzvedības normas. Un, ja cilvēks ir audzināts tā, ka azartspēles, iedzeršana un smēķēšana ir pretrunā ar jebkurām uzvedības normām, tad šāda tipa cilvēks nekad neklūs par SIA “Olympic Casino Latvia” klientu, jo viņam šāda veida izklaides liksies absolūti nepieņemamas. Tāpat arī, iespējams, ka dažiem cilvēkiem būtu iespēja un arī vēlēšanās iet izklaidēties uz kazino vai kādu spēļu zāli, taču to neļauj šo cilvēku stāvoklis sabiedrībā, piemēram, diez vai ministru prezidentam vai arī Valsts ieņēmumu dienesta vadītājam būtu ieteicams iet izklaidēties kazino telpās.

Zinātnes un tehniskais faktors. Šis faktors arī ietekmē uzņēmuma darbību, galvenokārt attiecas uz spēļu automātiem, jo ieviešot arvien jaunus spēļu automātus, pastāv iespēja piesaistīt jaunus klientus, kas vēlēsies to izmēģināt. Protams, neizpaliek arī kazino, jo nesen tika ieviesta jauna bonusa Jackpot sistēma, kā arī iegādāta elektroniskā rulete, kas jau guvusi atzinību no klientu puses.

Apkārtējas vides jeb dabas faktori, kā arī klimatisko apstākļu faktori uzņēmuma darbību īpaši neietekmē.

3.2. Uzņēmuma finanšu analīze

Uzņēmuma darbības ekonomiskajai analīzei ir svarīga loma uzņēmuma vadīšanā. Novērtējuma uzdevums, no vienas puses, ir noteikt uzņēmuma, darbības efektivitāti pārskata periodā un noteikto mērķu sasniegšanu, bet, no otras puses, noteikt uzņēmuma darbības attīstības iespējamus virzienus esošajā un perspektīvajā periodā, ņemot vērā nepieciešamos materiālus, finansiālos un darbaspēka resursus. Tāpēc analīze ir jāveic mērķtiecīgi, lai izzinātu tādas uzņēmuma iespējas un rezerves, kuras nodrošinātu esošo resursu optimālo izmantošanu. Uzņēmuma ekonomiskās darbības novērtēšanai tiek izmantota dinamikas (horizontālā) analīze.

Bilances dinamiskajā (horizontālajā) analīzē, izvērtējot 2006. gada rezultātus, redzams, ka uzņēmums nedaudz samazinājis izejvielu un palīgmateriālu krājumus (-9,68%), bet tā kā avansa maksājumu apjoms ir pieaudzis ļoti ievērojami par Ls 159334, tad arī kopējais krājumu apjoms ir pieaudzis (+2953,91%). Dinamiskajā analīzē gandrīz visos bilances posteņos vērojams pieaugums, izņemot vēl tikai citus debitorus, kur samazinājums par Ls 633. Palielinājums vērojams arī pārskata gada nesadalītajā peļņā (+34,91%), ievērojami pieauguši parādi piegādātājiem un darbuuzņēmējiem (+192,17%), bet vislielākais pieaugums pasīva pusē vērojams pārējiem kreditoriem (+772,78%), bet šo tendenci nevajadzētu uzskatīt par bīstamu, jo uzņēmumam ir tikai īstermiņa saistības.

Peļņas vai zaudējumu dinamiskajā (horizontālajā) analīzē, izvērtējot 2006. gada rezultātus (skat. 4. pielikumā), redzams, ka neto apgrozījums ir palielinājies (+52,65%), kas parasti liecina par uzņēmuma efektīvu darbību. Arī visas izdevumi ir palielinājušās, bet neskatoties uz izmaksu palielinājumu, pārskata gada peļņa ir palielinājusies (+34,91%). Samazinājums vērojams tikai uzņēmuma ienākuma nodokļa uzkrājumos (-96,45%). Tātad var secināt, ka uzņēmums 2006. gadā ir strādājis veiksmīgi.

Veicot bilances struktūras (vertikālo) analīzi (skat. 5. pielikumā), var secināt, ka ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars, salīdzinot ar 2005. gadu, ir samazinājies (-12,18%). Krājumos nedaudz samazinājies izejvielu un materiālu īpatsvars (-13,94%) un gatavo ražojumu un palīgmateriālu īpatsvars (-11,75%). Vēl nedaudz samazinājies pašu kapitāla īpatsvars (-6,31%), samazinājušies ir nodokļu maksājumi (-23,72%), bet palielinājies pārējo kreditoru īpatsvars (+20,55%). Kopumā izmaiņas nav būtiskas, kas liecina par stabilu uzņēmuma darbību.

Veicot peļņas vai zaudējumu struktūras (vertikālo) analīzi 2006. gada datiem (skat. 6. pielikumā), var secināt, ka nav vērojamas būtiskas izmaiņas ieņēmumu struktūrā, kā arī

izdevumu struktūras izmaiņas ir minimālas. Palielinājies pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu īpatsvars (+4,99%), pārējo uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksu īpatsvars (+2,061%) un samazinājies pārējo nodokļu īpatsvars (-6,056%).

Uzņēmuma ekonomiskās darbības novērtējumam tiek izmantota arī rādītāju sistēma, kuras ietvaros tiek aprēķināti rādītāji no sekojošām rādītāju grupām:

- ✓ likviditātes rādītāji;
- ✓ aktivitātes rādītāji;
- ✓ maksātspējas rādītāji;
- ✓ rentabilitātes rādītāji.

Uzņēmuma finansiālo stāvokli var novērtēt no īstermiņa un ilgtermiņa perspektīvas viedokļa. Pirmajā gadījumā finansiālā stāvokļa novērtēšanas kritērijs ir uzņēmuma likviditāte un maksātspēja, t.i. uzņēmuma spēja savlaicīgi un pilnā apmērā norēķināties ar savām īstermiņa saistībām. Uzņēmuma likviditāte liecina par to, kāds apgrozāmo līdzekļu daudzums teorētiski ir pietiekams, lai segtu īstermiņa saistības, kaut arī nedaudz pārkāpjot termiņus, kuri paredzēti līgumā. Vislikvidākie apgrozāmo līdzekļu posteņi ir naudas līdzekļi uzņēmuma kasē un bankā.

Kopējās likviditātes rādītājs ir apgrozāmo aktīvu attiecība pret īstermiņa saistībām. Likviditātes kopējā koeficienta teorētiskā pietiekamība ir 1 – 2. Ja likviditātes lielums ir mazs (līdz 1), tad uzņēmumā var izveidoties grūtības īstermiņa saistību dzēšanā. Ja šis rādītājs ir liels, tad uzņēmums pārāk daudz kapitāla ir iesaldējis apgrozāmajos līdzekļos vai arī nepietiekami izmantojis īstermiņa kredītus. Likviditātes rādītāju aprēķins redzams 7. pielikumā. Likviditātes raksturošanai izmanto arī likviditātes starpseguma koeficientu un absolūtās likviditātes koeficientu. SIA “Olympic Casino Latvia” likviditātes starpseguma koeficients ir 2,02 un absolūtās likviditātes koeficients ir 1,34. Izvērtējot likviditātes rādītājus, var secināt, ka uzņēmumam nav grūtību īstermiņa saistību apmaksā. Salīdzinājumā ar 2005. gadu likviditātes rādītāji praktiski nav mainījušies.

Maksātspējas rādītāji atspoguļo uzņēmuma spēju segt īstermiņa un ilgtermiņa saistības. To aprēķins redzams 8. pielikumā. Saistību summa nevar pārsniegt kopējo aktīvu lielumu. Augsts šī rādītāja līmenis rāda, ka uzņēmumam ir grūti apmaksāt aizdotās summas, jo par tām ir jāmaksā liela procentu summa. Zems šī rādītāja līmenis nodrošina kreditoriem iespēju netraucēti saņemt aizdotās summas. Sakarā ar to kreditori vēlas, lai šis rādītājs būtu zemāks. Tomēr zems aizņemtā kapitāla līmenis parasti raksturo zemu attīstības tempu. Jo lielāks

finansu neatkarības koeficients, jo kreditoru risks palielinās. Koeficienta teorētiskā pietiekamība ir 0,5 – 0,6. Šajā gadījumā koeficienta lielums (0,766).

Finansu līdzsvara koeficients raksturo saistību summu, kura pienākas uz pašu kapitāla 1Ls. Augsts šī rādītāja līmenis liecina, ka uzņēmums izmanto daudz aizņemto kapitālu. SIA “Olympic Casino Latvia” finansu līdzsvara koeficients ir 0,264 un tas liecina par to, ka uzņēmumam ārējā kapitāla piesaistīšana nav saistīta ar risku, un uzņēmuma drošības pakāpe ir pietiekami augsta. 2005. gadā šis rādītājs bijis nedaudz zemāks.

Aktivitātes rādītāji raksturo, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus līdzekļus, lai sarāžotu produkciju (pakalpojumus) pārdošanai. Tie rāda uzņēmuma līdzekļu aprites ātrumu un sniedz informāciju par līdzekļos ieguldīto kapitāla pietiekamību. Šo rādītāju aprēķins redzams 9. pielikumā.

Aktīvu aprites koeficients raksturo aktīvu izmantošanas intensitāti un rāda ieņēmumu lielumu, ko nodrošina saimnieciskajos līdzekļos ieguldītais 1Ls. SIA “Olympic Casino Latvia” aktīvu aprites koeficients ir 2,28 reizes gadā.

SIA “Olympic Casino Latvia” apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients ir 4,78 reizes gadā.

Ja ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients ir zems, tas nozīmē, ka ir pieļautas pārmērības ilgtermiņa ieguldījumu veidošanā. Šajā gadījumā ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients ir 4,38 reizes gadā.

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes krājumos ieguldītie līdzekļi gada laikā apritējuši. SIA “Olympic Casino Latvia” krājumu aprites koeficients ir 32,79 reizes gadā. Šajā gadījumā redzams, ka krājumos nav ieguldīts daudz līdzekļu. Tas liecina par pietiekami efektīvu līdzekļu ieguldīšanu.

Krājumu vienas aprites ilgums parāda, ka ik pēc 11,13 dienām SIA “Olympic Casino Latvia” krājumi pārvēršas par debitoru parādiem vai naudas līdzekļiem. Šāds rādītāja lielums nav pozitīvs.

Krājumu aprites koeficients rāda ātrumu, ar kādu tie pārvēršas skaidras naudas formā, kas ietekmē uzņēmuma finansiālo stabilitāti.

Kopumā var secināt, ka, salīdzinājumā ar 2005. gadu, SIA “Olympic Casino Latvia” aktivitātes rādītāji ir uzlabojušies.

Rentabilitāte ir uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs. Šie rādītāji rāda patērētos līdzekļus vai realizētās produkcijas apjomu. Rentabilitātes vērtēšanai nav kritēriju, to izsaka

procentos, jo augstāks šis procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka, zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi. Rentabilitātes rādītāji raksturo uzņēmuma ienesīgumu.

Pašu kapitāla rentabilitāte rāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis uz katru ieguldīto latu. Rādītājs raksturo pašu kapitāla izmantošanas efektivitāti, kura šajā gadījumā ir 53,51%

Komerčiālā rentabilitāte parāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis no 1Ls realizācijas ieņēmumiem. Rādītājs raksturo produkcijas (pakalpojumu) pārdošanas rezultātā iegūto peļņu. Šajā gadījumā rādītāja lielums ir 17,93%.

Bruto peļņas rentabilitāte ļauj novērtēt, kādā mērā apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. SIA "Olympic Casino Latvia" šis rādītājs ir 48,07%.

Var secināt, ka kopumā SIA "Olympic Casino Latvia" rentabilitātes rādītāji ir augsti un salīdzinājumā ar 2005. gadu tie nav ievērojami mainījušies.

4. Kazino klienta tiesības un pienākumi

Katrs klients kas ierodas kazino ir īpašs un gaidīts. Klienti pēc to ienākšanas kazino netiek vērtēti pēc naudas makiem – visi klienti kazino ir nozīmīgi.

Kazino īpašnieks norīko darbinieku, kas ir atbildīgs par kazino apmeklētāju identitātes pārbaudi un informācijas ievadīšanu apmeklētāju reģistrā. Kazino apmeklētājus reģistrē, izmantojot personas datu apstrādes sistēmu, kas izveidota atbilstoši informācijas sistēmu drošības noteikumiem un personas datu apstrādes sistēmas aizsardzības obligātajām tehniskajām un organizatoriskajām prasībām un ir reģistrēta Datu valsts inspekcijā Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajā kārtībā. Lai pārbaudītu kazino apmeklētāja identitāti, attiecīgais kazino darbinieks lūdz viņu uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai ceļošanai derīgu dokumentu (ārvalstniekiem). Ja apmeklētājs attiecīgo dokumentu neuzrāda, ieeja kazino viņam tiek liegta. Pastāvīgajiem kazino apmeklētājiem kazino ir tiesīgs izsniegt kazino apmeklētāja karti (turpmāk – apmeklētāja karte). Reģistrējot kazino apmeklētāju, apmeklētāja karte ir personu apliecinošs dokuments. Apmeklētāja kartē norādāmās ziņas var ievietot elektroniskā veidā. Pirms apmeklētāja kartes izsniegšanas kazino pienākums ir pārbaudīt personas identitāti. Apmeklētāja karte ir derīga tikai attiecīgajam uzņēmumam (uzņēmēj sabiedrībai) piederošajos kazino[1]. SIA “Olympic Voodoo casino” klienti ir vecumā no 18 līdz, kamēr vēl cilvēkam piemīt azarts un vēlme spēlēt azartspēles. Likumā ir noteikts minimālais vecums, no kura sākot cilvēks drīkst spēlēt azartspēles (pilni 18 gadi), jo šis izklaides veids tomēr ir saistīts ar naudas izdošanu, kas nepilngadīgām personām var izvērsties ļoti bēdīgi.

Taču visvairāk ar azartspēlēm aizraujas cilvēki vecumā no 25 – 50, jo tieši šiem cilvēkiem parasti ir vislielākais ienākumu līmenis un arī azarts.

Nepastāv nekādi dzimuma ierobežojumi, jo azarts un naudas līdzekļi azartspēļu spēlēšanai piemīt gan sievietēm, gan vīriešiem, bet azartspēles vairāk tomēr piesaista vīriešus nekā sievietes. Sievietes vairāk nāk nevis spēlēt azartspēles, bet gan iepazīties ar vīriešiem, lai gan pēc mūsu domām, tā nav pati labākā iepazīšanās vieta, jo vīrieši parasti ir tā aizrāvušies ar spēli, ka viņi pat nepamana, ka viņiem blakus vispār ir sieviete.

SIA “Olympic Casino Latvia” izsniedz Bonus card patstāvīgā klienta karti, ko klients iedod pārdevējam pienākot pie spēļu galda vai ievieto spēļu automātā, kurā krājas bonusu punkti, kurus pēc tam var izņemt kā skaidru naudu. 500 bonusa punkti ir līdzvērtīgi 5 Ls. Bonusa kartiņa iedalās vairākās kategorijās[9]:

- Bonus card;

- Silver club;
- Gold club;
- Diamond club.

Visi SIA "Olympic Casino Latvia" klienti nosacīti ir iedalāmi, divās lielās grupās:

1. Klienti, kas došanos uz kazino vai arī azartspēļu zāli izdara impulsu vadīti, neplānojot to;
2. Pastāvīgie klienti, kuriem jau ir iestrādājies noteikts dienu un laika grafiks, kurā tie noteikti būs atrodamī kādā kazino vai spēļu zālē.

Kā arī spēlētājus var iedalīt šādos līmeņos[9]:

- Iesācējs

Vēl meklē savu vietu kazino pasaulē. Spēlējot ievērojami riskē, un dažreiz pat vinnē.

Šādi klienti kazino apmeklē lielākoties nedēļas nogalēs. Viņi nokļuvuši kazino ir vai nu atnākot līdz draugiem vai arī garām ejot. No azartspēlēm neko nesaprot. Tāpēc riskē ar saviem finansiālajiem līdzekļiem, ja spēlē zaudē.

- Klients

Tā saucamais uzticamais klients. Viņa / viņas vārds ir pazīstams un viņam / viņai ir iespēja kādu dienu gūt ievērojamu vinnestu. Šāds klients kazino apmeklē gandrīz katru dienu. Viņš pārziņ spēles un to noteikumus.

- Uzvarētājs

Pirmie soļi laimestu jomā. Cūciņā ieskanas pirmās monētas un tiek saņemti pirmie komplimentī par labu spēlēt prasmi. Tā saucamā „iesācēju veiksmē”. Lielākoties šādi cilvēki laimē un tad viņiem. Rodas iespaids, ka ir ļoti viegli laimēt un apmeklē kazino aizvien biežāk.

- Haizivs

Īsts iznīcinātājs. Labā nozīmē. Pēc viņa / viņas apciemojuma spēles galds šķiet samērā izpostīts. Vējš pūš, naudas nav, tas ir, tā ir haizivs kabatā. Šāds klients ir izkopus savu spēlēt prasmi, prot spēlēt spēli kurā ir haizivs, taču kazino no šādiem spēlētājiem necieš, jo to naudu ko viņš ir laimējis pēc nenoteikta laika viņš atgriezīsies un ieguldīs laimēto naudu atkal kazino.

- Valdnieks

Kazino pasaules karalis, bieds haizivīm. MOTO: laimesti nav izprieca – tas ir dzīves stils. Viņš / viņa dara, ko vēlas, un tikai dievi var viņu apturēt. Šādi klienti kazino attiecīgi arī liek par sevīm manīt gan pēc izturēšanās, gan pēc spēles stila.

- Guru

Lielisks spēlētājs. Šis augstākais līmenis, ko parasts mirstīgais var sasniegt. Tikai viņam / viņai ir pa spēkam ietekmēt citu spēlētāju veiksmi, un viņu ciena gan dievi, gan spēlētāji. Lielākoties šāds spēlētājs vienmēr laimē, neatkarīgi no tā cik ir ieguldījis.

Ja kazino ierodas gold statusa klients, tad par to tiek uzreiz paziņots vadībai, jo šāda statusa klients kazino ir ļoti nozīmīgs. Šāda statusa klients parasti spēlē uz ļoti lielām naudās likmēm. Gold klientus uzņēmuma darbinieki cenšas apkalpot ļoti augstā līmenī – visi dzērieni ir par velti, kā arī ēdieni restorānā tiek piedāvāti par velti.

Galvenais iemesls, kādēļ cilvēki izvēlas doties uz kazino vai spēļu zāli ir laba atpūta un ērtību meklēšana, ko SIA “Olympic Voodoo Casino” cenšas nodrošināt visaugstākajā līmenī.

Jo šajā kazino ietilpst:

- ✓ divas automātu spēļu zāles (smēķētāju),
- ✓ Voodoo lounge bārs, kurā apmeklētāji var pasēdēt pie galdiņiem, paklausīties dzīvo mūziku vai dīžeja spēli,
- ✓ galda spēļu zāle (ar 16 spēļu galdiem) – gan nesmēķētāju zona, gan smēķētāju zona,
- ✓ 4 open pokera galdi (nesmēķētāju),
- ✓ VIP zāle (4 spēļu galdi)
- ✓ SHOGUN restorāns.

Cilvēki atpūsties šā uzņēmuma telpās izvēlas arī tāpēc, ka SIA “Olympic Voodoo Casino” cenšas piedāvāt labu servisu, kas nav mazsvarīgi, jo ir ļoti lielas cilvēku grupas, kurām ir svarīgi, lai vieta, kur viņi iet izklaidēties būtu prestiža un labi cienīta visā sabiedrībā.

Tāpat arī uzņēmums cenšas piedomāt pie savu filiāļu ģeogrāfiskās atrašanās vietas, jo klientam ir svarīgi, lai uz azartspēļu zāli vai kazino nebūtu jābrauc uz otru pilsētas galu. Tieši tādēļ SIA “Olympic Casino Latvia” savas filiāles cenšas izvietot Latvijas lielāko pilsētu centros, kā arī Rīgas lielākajos un prestižākajos rajonos.

Kazino klientam ir jāmāk adekvāti uzvesties. Noteikts ģērbšanās stils nav jāievēro, bet, ja klients vēlēšies ieiet kazino sporta apģērbā, tad viņam šī ieeja tiks liegta, jo kazino nav nekāds futbola spēļu laukums, tā ir vieta kur cilvēki nāk atpūsties un patīkami pavadīt laiku. Ir jāmāk savaldīt savas emocijas ja tiek laimēts vai gluži otrādi – zaudēts. Ja gadījumā klients nespēj savaldīt savas emocijas un viņš sāk runāt paaugstinātā balss tonī un apvainot krupjē un visu pārējo personālu, tad kazino vadība liegs viņam spēli uz atlikušo diennakti. Ir arī bijuši tādi gadījumi, kad klients zaudē kontroli pār sevi un viņam tiek liegta ieeja šai kazino uz noteiktu laika periodu.

Kā arī katrs klients, kas spēlē kazino ir tiesīgs dabūt dzērienu gan pa velti, gan pa maksu. Taču, ja kazino vadība uzskatīs, ka klients ir par daudz „iereibis”, tad viņam arī var tikt liegts alkohols uz kādu laiku, līdz viņš atkal būs atžirdzis.

Lai klienti izvēlētos tieši SIA “Olympic Casino Latvia”, uzņēmums maksimālu uzmanību velta klientu apkalpošanas kvalitātei, samērīgām sākuma likmēm, lai azartspēļu pakalpojums būtu pieejams ne tikai turīgiem cilvēkiem, un plašu spēļu sortimentu. Uzņēmuma pakalpojumu lietotāji ir personas sākot ar salīdzinoši nelieliem ienākumiem, līdz pat tādiem cilvēkiem, kas naudu sāk skaitīt no simts latiem. Protams, uzņēmumam izdevīgāki ir klienti, kas šāda veida pakalpojumiem ir gatavi tērēt neierobežotus līdzekļus, taču laipni gaidīts ir ikviens spēlēt gribētājs.

SIA “Olympic Casino Latvia” ņemot vērā klientu ienākumu līmeni tos iedala šādās grupās:

- ✓ 30 – 50 Ls uz vienu cilvēku ģimenē;
- ✓ 50 – 150 Ls uz vienu cilvēku ģimenē;
- ✓ 150 un vairāk uz vienu cilvēku ģimenē.

Uzņēmuma vadība uzskata, ka pats galvenais uzņēmuma uzdevums ir sagādāt cilvēkiem prieku par atrašanos SIA “Olympic Casino” esošajās spēļu zālēs un kazino. Daudzi kazino apmeklētāji ierodas kazino atkārtoti neatkarīgi no tā, ja ir zaudējuši lielas naudas summas, jo šiem viesiem ir patikusi apkalpošana un kazino iekšējais interjers.

Kazino klientu tiesības Latvijā neatšķiras ar kazino klienta tiesībām citviet pasaulē. Visā pasaulē augstāk tiek vērtēti cilvēki, kam ir vairāk naudas, bet tas netiek izrādīts pret tiem klientiem kam ir mazāk naudas, jo uzmanība no darbinieku puses ir līdzvērtīga. Un katrs klients kazino ir svarīgs.

Citi kazino klientu cenšas piesaistīt ar puķu dāvināšanu sievietēm(Europa Casino), kā arī ar 10 Ls keščipu dāvināšanu katram klientam, kas ierodas šajā kazino. Kā arī „Tobago” kazino klientam zaudējot attiecīgo naudas summu, kazino atmaksā 11% no zaudētās summas, un dažreiz klientam atgrieztā naudas summa palīdz atvinnēt ieguldīto, kā arī vēl vinnēt. Krievijas kazino spēlētājiem ir iespēja atgūt 10% no zaudētās naudas summas.

5. Latvijas azartspēļu un organizētāju tirgus

Azartspēles aizvien vairāk aizņem kopējo tirgus daļu.

2006. gadā Latvijā organizēja 19 kapitālsabiedrības, no kurām 18 organizē gan spēļu automātu spēles, gan kazino galdu spēle.

5.1. tabula

Kapitālsabiedrības, kas organizē azartspēles Latvijā[8]

Kapitālsabiedrības, kas organizē spēļu automātu spēles	Kapitālsabiedrības, kas organizē kazino spēles
A/S "Admirāļu klubs"	A/S "Admirāļu klubs"
SIA „Alfor”	SIA „Amugames”
SIA „Altea	A/S „Baltic gaming”
SIA „Amugames”	SIA „Bliks”
A/S „Baltic gaming”	SIA „Olympic Casino Latvia”
SIA „Barklajs spēles”	SIA „Furors”
SIA „Bliks”	SIA „NB”
SIA „Olympic Casino Latvia”	SIA „Niks”
SIA „DLV”	SIA „Post-Nevada”
SIA „Favorīts Favr”	
SIA „Furors”	
SIA „Garkalns”	
SIA „Joker”	
SIA „NB”	
SIA „Neugao”	
SIA „Niks”	
SIA „Post-Nevada”	
SIA „Spēļu nams”	

No šīs tabulas var secināt, ka SIA „Olympic Casino Latvia” ir 8 kazino galda spēļu konkurenti.

5.2. tabulā var redzēt kā ir mainījies spēļu zāļu skaits gada laikā. Vēljoprojām nepārspēts ir uzņēmums SIA „Alfor”, kuram nu jau martā spēļu zāļu skaits ir 123, šis ir palielinājies pa 17 spēļu zālēm.

Spēļu zāles, kuras darbojas visvairāk 2007. gada martā[8]

Nosaukums	2006.g. marts	2007. g. marts	Izmaiņas
SIA ALFOR	106	123	+17
SIA JOKER	90	76	-14
A/S ADMIRĀĻU KLUBS	59	62	+3
SIA ALTEA	34	45	+11
SIA DLV	40	39	-1
SIA FURORS	31	33	+2

Savukārt 5.3. tabulā var redzēt lielākos uzņēmumus pēc apgrozījuma no azartspēlēm.

Lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma no azartspēlēm (milj, Ls)[8]

Nosaukums	2006. g. 1. cet.	2007. g. 1. cet.	%
SIA ALFOR	8,181	13,561	165,8
SIA OLYMPIC CASINO LATVIA	1,925	4,785	248,6
A/S ADMIRĀĻU KLUBS	2,177	3,396	156,0
SIA JOKER	2,348	3,287	140
SIA FURORS	1,251	2,476	197,9
SIA POST & NEVADA	2,126	2,241	105,4

Lielākais apgrozījumu skaits ir SIA „ALFOR”, kas plašākai sabiedrības daļai ir pazīstams ar spēļu zālēm „Fēnikss”. SIA „ALFOR” arī ir visvairāk pieder spēļu zāles Latvijā, kopumā 2006. g. 1. cet. salīdzinājumā ar 2007. g. 1. cet. procentuāli ieņēmumu pieaugums ir 165,8%. Taču SIA „Olympic Casino Latvia” apgrozījums ir strauji palielinājies – 248,6% starpība starp 2006. un 2007. gada 1. ceturkšņiem. SIA „Olympic Casino Latvia” apgrozījuma skaita palielināšanās ir izskaidrojama ar to, ka 2006. gada jūnijā tika atvērts „Olympic Voodoo casino”, kas ir lielākais kazino Baltijā. A/S „Baltic gaming” apgrozījumu skaita samazināšanās ir izskaidrojama ar to, ka tika veikts darījums ar SIA „Olympic casino Latvia”

un tika pārdots uzņēmums „Tower Voodoo casino”, kas nu jau lielākai sabiedrības daļai ir pazīstams kā „Olympic Voodoo Casino”.

Azartspēļu apgrozījums ar katru gadu strauji palielinās, kā tas ir redzams 5.4. tabulā.

5.4. tabula

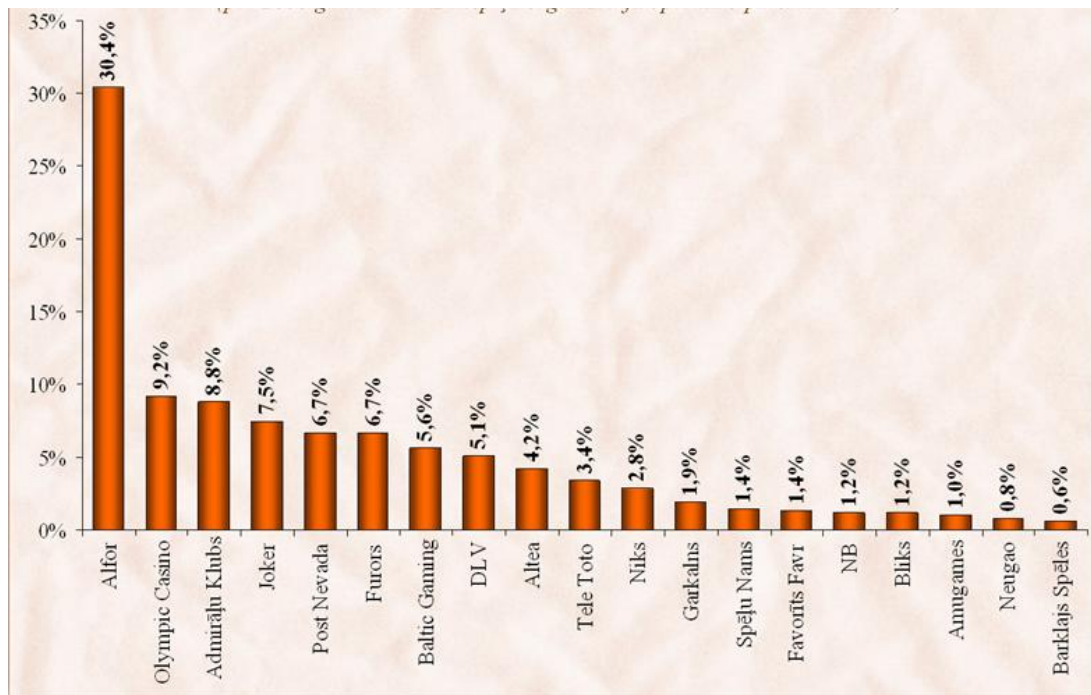
Latvijas izložu un azartspēļu tirgus kopējais apgrozījums(milj. Ls)[8]

Rādītājs	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Kopējais nozares apgrozījums:	19.561	25.410	30.036	33.038	36.173	40.958	54.276	70.800	102.330	148.950
1.1. apgrozījums no loterijām un azartspēlēm:	17.842	23.155	27.113	29.813	32.790	36.504	46.971	65.377	92.550	135.680
1.1.1. valsts loterijas;	1.874	2.127	2.104	2.045	2.280	2.476	2.923	3.634	4.246	5.205
1.1.2. azartspēles, t.sk.,:	15.968	21.028	25.009	27.768	30.510	34.028	44.048	61.743	88.304	130.476
1.1.2.1. azartspēļu automāti;	13.679	18.298	21.741	24.344	26.860	29.537	37.130	52.506	76.728	112.496
1.1.2.2. kazino galdi;	1.608	2.054	2.685	2.821	2.948	3.453	5.000	6.774	8.801	11.495
2. Peļņa no azartspēlēm.	1.671	1.905	1.000	0.869	2.092	2.240	5.076	6.404	15.833	x

Kopējais nozares apgrozījums latos ir liels, bet lielākoties uzņēmumi pelna tieši no azartspēlēm un loterijām, nevis no restorāniem vai bāriem, kas arī ietilpst šais kazino un spēļu zālēs, un šo uzņēmumu peļņas ieguvums ir salīdzinoši mazs, jo lielākoties cilvēki dodas spēlēt šīs azartspēles nevis pavadīt laiku bārā vai restorānā.

Lielākie ienākumi arī tiek gūti no azartspēļu automātiem nevis no kazino galdiem, ko var izskaidrot ar to, ka kazino ir mazāk nekā šo spēļu automātu zāles.

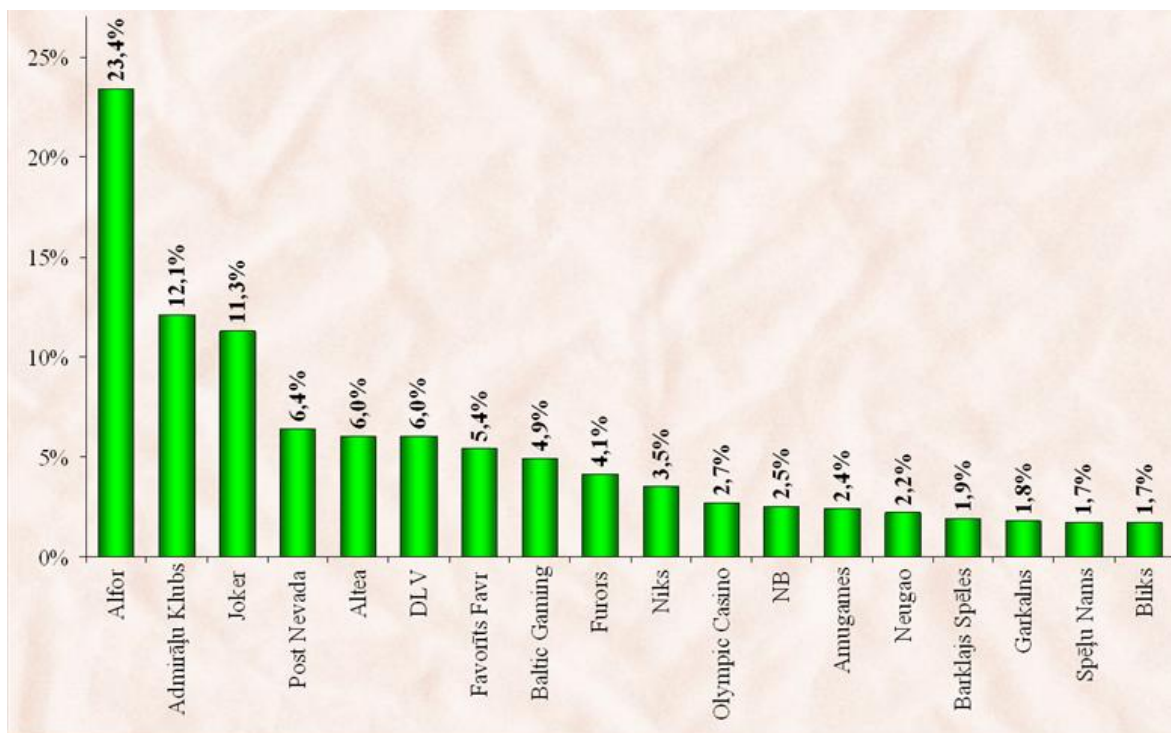
Azartspēļu organizētāju tirgus daļu pēc neto apgrozījuma var apskatīt 5.1. attēlā:

5.1. att. Azartspēļu organizētāju tirgus daļa pēc neto apgrozījuma, % [8]

Apskatot attēlā redzamo informāciju var secināt, ka uzņēmums atrodas otrajā vietā, bet šie dati katru brīdi var mainīties, jo rādītāju starpība piecu uzņēmumu konkurencē, kas atrodas aiz uzņēmuma, ir minimāla, tātad uzņēmumam nepārtraukti ir jādomā par konkurētspējas palielināšanu.

Ir svarīgi apzināt kāda situācija uzņēmumam ir Latvijas tirgū salīdzinot konkurentu izmantoto azartspēļu iekārtu skaitu. Azartspēļu uzņēmumu tirgus daļas sadalījumus pēc azartspēļu iekārtu skaita skat. 5.2.attēlā.

5.2. att. Azartspēļu organizētāju tirgus daļa pēc azartspēļu iekārtu skaita, % [8]

SIA „Olympic Casino Latvia”, izvērtējot azartspēļu organizētāju tirgus daļu pēc azartspēļu iekārtu skaita, atrodas tikai viendpadsmitajā vietā. Tātad salīdzinot 5.1. att. un 5.2.att. datus uzņēmums veiksmīgi sasniedz pietiekami lielu neto apgrozījumu ar esošo azartspēļu iekārtu skaitu, lai gan nedrīkst aizmirst, ja gadījumā konkurenti palielinās izmantojamo azartspēļu iekārtu skaitu, SIA „Olympic Casino Latvia” var zaudēt augsto otro vietu. Protams, arī SIA „Olympic Casino Latvia” ir iespēja palielināt izmantojamo azartspēļu iekārtu skaitu.

5.5. tabula

Faktiskie ieņēmumi valsts budžetā no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļi, milj., Ls [8].

Rādītājs	2005. gada fakts	2006. gada plāns	2006. gada fakts	Rezultāts
Izložu un azartspēļu nodeva un nodoklis valsts budžetā	11,840	17,47	18,530	1,060
Nodeva par azartspēļu iekārtu marķējuma zīmēm	0,881	0,963	1,060	0,097
Nodeva par preču loteriju organizēšanu	0,439	0,280	0,253	-0,027

No šīs tabulas var izsecināt, ka palielinājies iemaksāto izložu un azartspēļu nodevas un nodokļu iemaksāto naudas līdzekļu daudzums. Ja 2006. gadā bija plānots, ka tiks iemaksāts izložu un azartspēļu nodeva un nodoklis valsts budžetā 17,47 miljoni latu, tad tika saņemts 18, 530, kas pārsniedza plānoto par 1, 060 miljoniem latu. Kā arī nodeva par azartspēļu iekārtu marķējumiem tika plānots saņemt 0,963 miljonu latu, bet iemaksāja 1, 060 miljonu latu, kas pārsniedza plānoto par 97 tūkstošiem latu. Savukārt nodeva par preču loteriju organizēšanu nesasniedza plānotos ieņēmumus, ko var skaidrot, ka cilvēki arvien mazāk interesējās par preču loterijām.

Visi šie naudas maksājumi tiek iekļauti valsts budžetā, tiek izmantoti pašvaldību vajadzībām.

Lielākais izklaides centrs Baltijā piedāvā 24 spēļu galdus ar populārākajām galdu spēlēm – pokeris, BlackJack, Amerikāņu rulete, 3-kāršu pokeris, Let it Ride, Draw pokeris un Open poker galdi, kā arī 115 jaunākos spēļu aparātus.

Lai uzsāktu kādu no kazino piedāvātajām spēlēm sākuma likmes ir šādas:

- Pokeriem – minimālā likme ir 2 Ls, maksimālā likme 20 Ls,
- BlackJack – minimālā likme ir 2 Ls, maksimālā likme ir 50 Ls,
- Amerikāņu ruletei - minimālā likme ir 0,50 Ls, maksimālā likme ir 100 Ls.

Savukārt ceturtdienas, piektdienas, sestdienas vakaros sākot no plkst. 18 galda spēļu likmes ir šādas:

- Pokeriem – minimālā likme ir 5 Ls, maksimālā likme ir 50 Ls,
- BlackJack – minimālā likme ir 5 Ls, maksimālā likme ir 100 Ls,
- Amerikāņu ruletei – minimālā likme ir 1 Ls, maksimālā likme ir 100 Ls.

3-kāršu pokerim un Let it Ride pokerim minimālās likmes ir 2 Ls un maksimālās likmes ir 20 Ls neatkarīgi no nedēļas dienas un laika.

Cenu salīdzinājumu ar citiem kazino autore nevar sniegt, jo šādas informācijas citu kazino mājas lapās netiek uzrādītas un autore nedrīkst atrasties citos kazino, kamēr pati strādā šajā uzņēmumā.

Katrs spēlētājs, kas atrodas pie spēļu galda ir tiesīgs saņemt dzērienu bezmaksas, kas ietilpst bezmaksas dzērienu kartē.

Piedāvātās galda spēles[9]:

Casino Texas Hold'em poker

Spēli Casino Texas Hold'em Poker spēlē ar kāršu komplektu no 52 kārtīm. Vienlaicīgi spēli var spēlēt līdz 6 spēlētājiem. Tiek meklēta kombinācija no 7 kārtīm.

3-kāršu pokeris

Trīs kāršu pokeri spēlē ar kāršu komplektu no 52 kārtīm. Vienlaicīgi spēli var spēlēt līdz 6 spēlētājiem. Meklē kombināciju no 3 kārtīm.

Draw poker

Draw pokeri spēlē ar kāršu komplektu no 52 kārtīm. Vienlaicīgi var spēlēt līdz 6 spēlētājiem. Meklē labāko kombināciju no 5 kārtīm, kur divas drīkst mainīt bez maksas maksas.

5-kāršu pokeris

Pieckāršu pokeri spēlē no 52 kārtīm. Spēlē pret dīleri. Spēles mērķis ir savākt labāku kombināciju nekā dīlerim. Visaugstākā kombinācija ir Royal flush.

BackJack

BackJack spēlētāji spēlē pret dīleri. Vienlaicīgi var spēlēt 7 spēlētāji. Spēli spēlē no 6 kāršu kavām jeb 312 kārtīm. Spēles mērķis ir savākt punktu summu pēc iespējas tuvāk 21, bet nepārsniedzot 21.

Amerikāņu rulete

Spēles mērķis ir uzminēt kādā ciparā bumbiņa iekritīs.

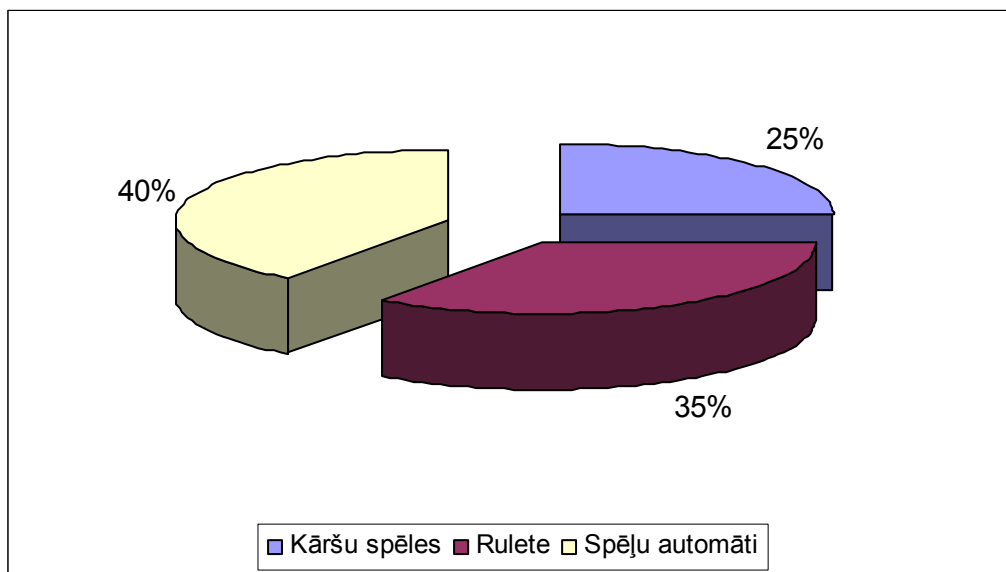
Spēļu automāti

Kā zināms cilvēki ir dažādi un līdz ar to nav noteikta spēle, ko visi spēlē. Ir klienti, kas spēlē tikai un vienīgi kāršu spēles, savukārt ir klienti kas spēlē tikai un vienīgi amerikāņu ruleti. Bet ir tādi, kas spēlē gan kāršu spēles, gan amerikāņu ruleti.

Lielākā daļa klientu ir smēķētāju, ko varētu izskaidrot ar to, ka spriedze, kas ir spēlējot azartspēles, tiek samazināta smēķējot. Ir tādi klienti, kas smēķē cigareti pēc cigaretes.

Nedēļas nogalē vispieprasītākās ir kāršu spēles, jo dažreiz ir pat tā, ka nav brīvu vietu pie kāršu galdiem. Bet arī amerikāņu ruletei ir pieprasījums, jo tur nav ierobežots spēlētāju skaits cik vienlaicīgi var atrasties spēlētāju pie šī galda. Autore uzskata, ka visātrāk var iegūt laimestu tieši uz amerikāņu ruletes, ja vien prot to spēlēt. Taču ir arī bijuši gadījumi, kad klients nemācēdams šo spēli, uzliek 1 Ls uz cipara un šis cipars iekrīt šis cilvēks jau ir laimējis 35 Ls. Bet arī visātrāk var zaudēt naudu spēlējot šo spēli, jo spēle noris ļoti lielā ātrumā.

5.3. att. Var redzēt procentuālo attainojumu cik bieži izvēlas spēlēt kāršu spēles, ruleti, kā arī spēļu automātus.

5.3. att. Spēļu pieprasījums

Bez jau zināmām spēlēm Hoot Loot, Cleopatra 2, Buffet Mania, Alien, Benny Big Game, Game, Mysical Mermaid un Stinkin' Rich Jums ir iespēja izmēģināt savu veiksmi jaunam arī jaunajās spēlēs.

Iespēja laimēt uz 115 modernākajiem IGT, Atronic, Novormatic un NMS ražotāju spēļu automātiem. Visi šie aparāti ir aprīkoti ar krāsainiem plazmas ekrāniem. Kā arī EZ-Pay maksājumu biļešu sistēmu, kas ir jaunums Latvijā un ir uzstādīta tikai Olympic Voodoo Casino. Ar EZ-Pay nav jāievada aparātos monētas vai papīra naudas zīmes.

6. SIA „Olympic Casino Latvia” darba aizsardzības likumdošana – tās ievērošana

Turpmāk tiek apskatīti pasākumi, kas jāveic uzņēmumam darba aizsardzības sistēmas organizēšanas procesā.

Darba aizsardzības pasākumus darba devējs veic saskaņā ar šādiem darba aizsardzības vispārīgajiem principiem[2]:

- ✓ Darba vidi izveido tā, lai izvairītos no darba vides riska vai mazinātu nenovēršama darba vides riska ietekmi;
- ✓ Novērš darba vides riska cēloņus;
- ✓ Darbu pielāgo indivīdam, galvenokārt darba vietas iekārtojuma, darba aprīkojuma, kā arī darba un ražošanas metožu izvēles ziņā, īpašu uzmanību pievērš tam, lai atvieglotu vienmuļu darbu un darbu ar iepriekš noteiktu ritmu un mazinātu tā negatīvo ietekmi uz veselību;
- ✓ Ņem vērā tehnikas, higiēnas un medicīnas attīstību;
- ✓ Bīstamo aizstāj ar drošo vai mazāk bīstamo;
- ✓ Izveido saskaņotu un visaptverošu darba aizsardzības pasākumu sistēmu;
- ✓ Dod priekšroku kolektīvajiem darba aizsardzības pasākumiem salīdzinājumā ar individuālajiem darba aizsardzības pasākumiem;
- ✓ Novērš darba vides riska ietekmi uz to nodarbināto drošību un veselību, kuriem saskaņā ar normatīvajiem aktiem noteikta īpaša aizsardzība;
- ✓ Veic nodarbināto instruktāžu un apmācību darba aizsardzības jomā;
- ✓ Darba aizsardzības jomā sadarbojas ar nodarbinātajiem un uzticības personām.

Saskaņā ar darba aizsardzības vispārīgajiem principiem darba devējam ir pienākums organizēt darba aizsardzības sistēmu, kurā ietilpst[2]:

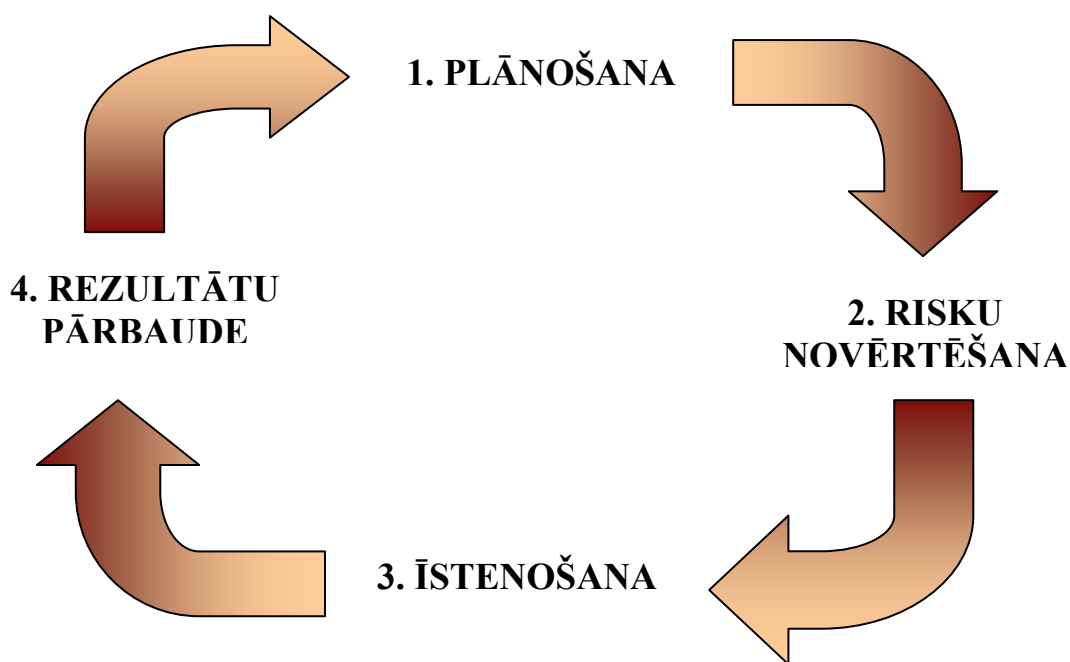
- ✓ Darba vides riska novērtēšana;
- ✓ Darba vides iekšējā uzraudzība;
- ✓ Darba aizsardzības organizatoriskās struktūras izveidošana;
- ✓ Konsultēšanās ar nodarbinātajiem, lai iesaistītu viņus darba aizsardzības uzlabošanā.

Visiem darbiniekiem, kas strādā SIA “Olympic Casino Latvia” ir veselības apdrošināšanas polises.

Vai kazino darbinieks jūtas droši atrodoties savās darba telpās? Autore uzskata ka jā, jo nav bijuši nekādi starpgadījumi vai uzbrukumi no klientu puses. Ja gadījumā tiktu apdraudēta kāda kazino darbinieka dzīvība, tad uzreiz tiktu izsaukta apsardze no viesnīcas “Reval hotel Latvija”.

Darba vides riska novērtēšana jāveic atbilstoši katram uzņēmuma darbības veidam. Darba vides riska novērtēšanā tiek konstatēti riska faktori, kas apdraud darbinieku drošību un veselību, tiek izvērtēts šo risku apjoms un raksturs un tiek noteikts, kādi darba aizsardzības pasākumi ir nepieciešami, lai novērstu vai mazinātu konstatēto risku ietekmi.

Darba vides iekšējā uzraudzība sastāv no četriem galvenajiem posmiem (skat. 6.1. att.).

6.1. att. Darba vides iekšējā uzraudzība

1. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana – tiek noteikti mērķi un uzdevumi, tiem atbilstoši darba aizsardzības pasākumi, kas jāveic, lai uzlabotu darbinieku drošību un veselības aizsardzību uzņēmumā, ņemot vērā sākotnējā novērtējuma vai iepriekšējās darba vietu pārbaudes rezultātus. Nākošais solis ir darba aizsardzības politikas izstrādāšana, kurā tiek noteikti uzņēmuma vispārējie mērķi darba aizsardzības jomā.

Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana ir uzņēmuma darbības programma, kas vērsta uz nosprausto mērķu sasniegšanu darba aizsardzības jomā. Sasniedzamie mērķi izrietēs no SIA „Olympic Casino Latvia” izstrādātās darba aizsardzības politikas

Plānojot darba vides iekšējo uzraudzību, uzņēmumam jānosaka:

- ✓ Konkrēti mērķi un uzdevumi darbinieku drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai uzņēmumā;
- ✓ Mērķiem un uzdevumiem atbilstoši darba aizsardzības pasākumi;
- ✓ Personas, kuras būs atbildīgas par darba aizsardzības pasākumu īstenošanu;
- ✓ Termiņus, kas paredzēti darba aizsardzības pasākumu īstenošanai;
- ✓ Gan materiālie, gan finansu līdzekļi, kas būtu nepieciešami darba vides iekšējai uzraudzībai uzņēmumā.

Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana ir jāveic katru gadu. Darba vides iekšējās uzraudzības plānu jā sastāda vai jāpārskata arī tad, ja mainās darba apstākļi, darba procesi, vai arī ir jūtams, ka darba aizsardzības sistēma vai iepriekšējie pasākumi nav bijuši sekmīgi un ir nepieciešams veikt korekcijas. Plānošana jāveic katru gadu, jo pa gadu darba vide var mainīties vai atklāties darba aizsardzības organizācijas trūkumi un var rasties nepieciešamība pēc darba aizsardzības sistēmas uzlabošanas, jauniem novērtējumiem un pasākumiem.

2. Darba vides riska novērtēšana – tiek veikta darba vietu pārbaude, noteikti tur esošie darba vides riska faktori, avoti un novērtēts risks darbinieku drošībai un veselībai.

Risku novērtēšana ir viens no svarīgākajiem posmiem darba vides iekšējā uzraudzībā, jo uz risku novērtēšanu balstās darba aizsardzības pasākumi. Tāpēc ir svarīgi, lai tiktu atklāti un precīzi novērtēti visi darba vietās esošie riski un ar attiecīgiem darba aizsardzības pasākumiem tiktu nodrošināta darbinieku drošība un veselība.

Pirms uzsākt riska novērtēšanu, jānosaka, kas to varētu veikt, vai ir atbilstoši apmācīti un kompetenti nodarbinātie. Darba vides riska novērtēšanu var veikt:

- ✓ Darba devējs;
- ✓ Darba aizsardzības speciālists;
- ✓ Kompetenta institūcija vai speciālists.

Darba vides riska novērtēšanas metodes ir daudz un dažādas. Pēc savas būtības tās var iedalīt kvalitatīvajās un kvantitatīvajās.

Riska novērtēšanas gaitā sistemātiski tiek apsekotas visas uzņēmumā esošās darba vietas. Riska novērtēšana ir jādokumentē, pierakstot katrā darba vietā novēroto.

Pēc tam, kad ir noteikti darba vidē pastāvošie riska faktori, tiek veikta konstatēto darba vides riska faktoru analīze, nosakot, cik lielā mērā tie apdraud darbiniekus. Lai riska faktoru analīzi vienkāršotu, vajadzētu sadalīt tos pēc bīstamības pakāpēm. Riska pakāpju iedalījuma galvenais mērķis ir noteikt, kuri riska faktori ir bīstamākie, kuri būtu jānovērš vispirms.

Darba vides risku novērtē ne retāk kā reizi gadā.

3. Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana – balstoties uz iegūtajiem darba vietu pārbaudes rezultātiem, tiek noteiktas darba vietas, kurās pastāv darba vides risks, kurš būtu jānovērš vai jāsamazina, un tiek plānoti un veikti atbilstoši darba aizsardzības pasākumi šā riska novēršanai vai samazināšanai.

Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana ir pasākumu kopums, kas ir vērsts uz darba vides riska novērtēšanas laikā atklāto novēršanu vai samazināšanu līdz līmenim, kas neapdraud darbinieku drošību un veselību. Šo procesu var sīkāk sadalīt piecos galvenajos soļos:

1. Pēc risku novērtēšanas nepieciešams izanalizēt iegūtos rezultātus, nosakot, kurās darba vietās pastāv riski, kas jānovērš, un kuri darbinieki ir pakļauti šiem riskiem.
2. Atbilstoši riska bīstamībai jānosaka, kādi pasākumi būtu visefektīvākie un piemērotākie riska novēršanai vai samazināšanai. Jo bīstamāks risks, jo ātrāk jāveic pasākumi tā novēršanai.
3. Jāplāno termiņi, kuros tiks veikti pasākumi risku novēršanai, un jānosaka personas, kas par tiem būs atbildīgas.
4. Jāveic pasākumi risku novēršanai.
5. Pēc konkrēta pasākuma izpildes vai tā izpildes gaitā jāpārlicinās, vai pasākums ir veikts atbilstoši uzstādītajām prasībām un sasniedzis savu mērķi, ir pietiekami efektīvs un darba vides risks ir novērsts vai samazināts līdz zināmam līmenim.

4. Darba vides iekšējās uzraudzības pārbaude un pilnveidošana – jānovērtē uzņēmumā veiktās darba vides iekšējās uzraudzības efektivitāte.

Darba vides iekšējās uzraudzības pārbaude un pilnveidošana ir darba vides iekšējās uzraudzības pēdējais posms, kas atspoguļo veikto darbu rezultātus un efektivitāti. Šajā posmā uzņēmumam vajadzētu noskaidrot, vai ir sasniegti plānotie mērķi un uzdevums. Jāpārbauda,

vai ir izpildīti pasākumi darba aizsardzībai, un, vai tie veikti noteiktajos termiņos un ir devuši gaidītos rezultātus.

Risku novērtēšanai uzņēmumā tiek iesaistīts cilvēks no malas ar atbilstošu izglītību un darba stāžu, kas atbilst MK noteikumiem Nr. 101 (Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību). Kompetents speciālists sadarbojas ar uzņēmuma darba aizsardzības speciālistu.

Uzņēmumā ir arī darbinieki, kas strādā ar datoru, tātad šis ir riska faktors, lai to novērstu uzņēmumam ir jāinformē par to savus darbiniekus un jāiepazīstina ar darba drošības tipveida instrukciju datoroperatoram.

- ✓ Vēl uzņēmums iepazīstina ar instruktāžu. SIA „Olympic Casino Latvia” paredzēta ievadinstruktaža, darbiniekam uzsākot darbu, darba drošības instruktāžu tiek parakstīta uzsākot darbu un tad pēc gada, jo iespējamas izmaiņas, vēl elektrodrošības instruktāža, kā arī instruktāža katram amatam atsevišķi. Vēl tiek izveidots uzraudzības plāns, kad un kā tiek nodrošināta darba drošība.

Liela nozīme tiek pievērsta ergonomiskās vides labiekārtošanai, atbilstoši visām darba aizsardzības prasībām. Darba vides riska faktoru noteikšanai nepieciešams sastādīt katrā spēļu zālē un kazino „Darba vietas pārbaudes un tajā esošo darba vides riska faktoru noteikšanas protokolu” .

Katram darbiniekam ir jāievēro iekšējie kārtības noteikumi, ja tiek pārkāpts kāds no iekšējiem kārtības noteikumu punktiem, tad šis darbinieks saņem sodu, kas lielākoties atspoguļojas uz ikmēneša novērtējumu. Kā arī katram darbiniekam galvenais nosacījums ir pozitīva attieksme pret darbu, smaids un pretimnākoša attieksme attiecībā pret klientu.

7. Azartspēļu spēlētāju atkarība no azartspēlēm un tās negatīvās sekas

Kazino apmeklējums ir patīkama apstākļu maiņa, iespēja atslābināties vidē, kas ievērojami atšķiras no ierastās. Diemžēl, dažiem laba laika pavadīšana var pārvērsties par mokošu nepieciešamību – atkarību no azartspēlēm.

Psihologi apstiprina, ka 5% iedzīvotāju atrodas kādas atkarības varā[9]. Starp viņiem ir arī no azartspēlēm atkarīgi spēlētāji, kuru skaits neapšaubāmi ir mazāks par ahokoliķiem. Lielākā daļa azartspēļu cienītāju mēdz apmeklēt kazino ne biežāk kā 10 reizes gadā un ir pilnīgi spējīgi kontrolēt savu spēli. No autores veiktās mutiskās aptaujas, no azartspēlēm atkarīgo spēlētāju skaits starp veiksmes meklētājiem ir 5-10%.

Pamatojoties uz zinātniskiem pierādījumiem, ir secināts, ka atkarības slimība ir hroniska un progresējoša slimība, kas palielina mirstības risku. Tā ir hroniska, bet ārstējama slimība. Dotā patoloģiskā shēma ir pamatā tam, ka atkarība ir biopsihosociāla slimība, kas ietekmē visas cilvēka dzīves jomas – personību kopumā[10]:

- fizisko (somatoneiroloģiskais stāvoklis);
- psiholoģisko (personība, raksturs un uzvedība);
- garīgo (domāšana un emocionalitāte);
- sociālo (sociālā adaptācija, attiecības ar līdzcilvēkiem un darbs).

Azartspēļu atkarības veidošanās sastāv no 4 fāzēm[10]:

- uzvaru jeb ieguvumu fāze – sāk spēlēt vai lietot, piemēram, spēļu automātus, pieaug likmes un pavadītais laiks spēlējot azartspēles. Klients atnākot pirmo reizi uz kazino gandrīz vienmēr laimē un tad rodas doma, ka tā būs vienmēr un nāk uz kazino aizvien biežāk;
- zaudējumu fāze – nevar pārtraukt spēli, aizņemas naudu vai melo, slēpj savu rīcību, tiek ietekmēta ģimenes dzīve un darbs, izmainās personība(nemierīgs, ātri uzbudināms). Tādos brīžos kad klients zaudē, atliek tikai pārdevējam noskatīties kā tiek palielinātas likmes, slēpj no draugiem kur atrodas un zaudē interesi par ģimeni. Autore ir pat redzējusi, kā sieva cenšas vīru dabūt prom no kazino, bet vīts tik pāspēlē pēdējo naudu, par kuru ir jāpaēd viņiem abiem un viņu bērniem, ;
- depresijas un atspēlēšanās fāze – mēģina atgūt zaudēto jeb „deponēto” naudu, jau nospēlē naudu, kas aizņemta parādu atdošanai, rodas amorāla vai nelegāla rīcība, iedragāta reputācija, atsvešināšanās no ģimenes un draugiem. Daudzi klienti ir

paņēmuši kredītu no bankām, aizņēmušies naudu no draugiem un cenšas atgūt zaudēto naudu, bet kad tiek paspēlēta arī šī nauda, tad cīnās ar emocijām, kas viņu pārņem;

- bezpalīdzības un izsīkšanas fāze – domas par pašnāvību, tās mēģinājumi, dziļa depresija, paralēla citu atkarību radoši vielu pastiprināta lietošana, šķiršanās, emocionāls sabrukums un apcietinājums. Klienti, kas ir paspēlējuši visu naudu, kas ir bijusi viņu īpašumā un visi draugi un ģimene ir no viņiem novērsušies un kad vairs nav nekādu cerību un iepriekšējo dzīvi, tad ir sāk lietot narkotiskās vielas un alkoholu.

Simptomi, kas liecina par atkarības esamību[10]:

- pieaug likmes, aizvien vairāk laika pavada pie spēļu galda, spēļu automātiem un tiek tērēta nauda šīm likmēm;
- meli par pavadīto laiku, jo zūd laika izjūta, un finansēm;
- domās tiek spēlētas kombinācijas un spēļu stratēģijas;
- fizisks nespēks, injicēti acu baltumi, ēdienreižu izlaišana, miegainība un nomāktība pēc pavadītās nakts spēlējot, personīgās higiēnas neievērošana;
- vainas sajūta par meliem, iztērēto naudu, bet tajā pašā laikā, parādu neatdošana un sava darba vai mācību laika tērēšana šīm azartspēlēm;
- zaudēta interese par ģimeni un draugiem;
- veselības traucējumi, kas radušies no parādu piedzinēju fiziskas ietekmēšanas, migrēna, miega traucējumi, kā arī seksuāla disfunkcija;
- depresija, domas par pašnāvību, baiļu sajūta, nespēja uzsākt mērķtiecīgu darbību;
- atkarību vaidu kombinācijas vai maiņa;
- līdzīgu kā vielu atkarībām, ir šīs atkarību raksturojošās pazīmes – tolerances kāpums, kontroles zudums un abstinences sindroms;
- krimināla uzvedība.

Atkarība no azartspēlēm ir emocionāla slimība, smags psihisks traucējums, kas ir konstatējams un ārstējams. Šai slimībai ir trīs stadijas. Pirmajā viņš vinnē (1-3 gadi), otrajā zaudē visu, aizņemas naudu, lai atspēlētos, un pēc tam zaudē naudu, kuru ir aizņēmis. Trešajā stadijā 90% spēlētāju pārkāpj likumu, lai finansētu savu atkarību[9]. Protams nevar izturēties pret šo cilvēku kā amorālu vai muļķi, kurš nemaz negrib atteikties no spēlēšanas, jo kazino darbiniekiem ir darīšana ar nelaimīgu – slimu cilvēku, kuram tieksme spēlēt ir kļuvusi nekontrolējama.

Lai atpazītu atkarīgos spēlētājus ir sastādīti vienkārši testi, ar kuru palīdzību tiek noskaidroti atkarības simptomi. Par slimības esamību norāda nespēja pārtraukt spēli, kredītu ņemšana, lai finansētu spēli, naudas uztveršana nevis kā izdzīvošanas līdzeklis, bet gan kā

spēles avots, izmaiņas spēlētāju raksturā, viņa meli un noslēpumainība, nožēla un kauns par savu rīcību (spēlēšanu), ģimenes un darba pakļaušana riskam azartspēļu dēļ[9].

Autorei ikdienā ir saskare ar šādiem atkarīgiem spēlētājiem, kas slēpj no draugiem, ģimenes, kur atrodas dotajā situācijā, kaut gan tai brīdī uz spēles ir likta liela naudas likme. Nepatīkams piemērs no kazino dzīves ir, ka divas grūtnieces nāk uz kazino katru dienu, lielākoties naktīs un paspēlē ļoti lielas naudas likmes, lieto alkoholu, smēķē un izgāž savas dusmas uz pārdevējiem, protams, ka viņu ģimenes nezin par šo grūtnieču aizraušanos ar azartspēlēm.

Ir tādi klienti, kas azartspēles spēlē vienu reizi nedēļā, ko pavada kopā ar draugiem vai, lai pavadītu patīkami laiku.

Vecuma grupa, kas visvairāk apmeklē kazino ir no 25 – 35 gadi. Un šie klienti ir atkarīgi no azartspēlēm, jo apmeklē kazino gandrīz katru dienu vai arī katru dienu un pavada kazino ilgāku laika periodu.

Prognozes liecina, ka aizliegums tikai padziļina atkarības problēmas, tāpēc visā pasaulē tiek propagandēta ideja par veselīgu un saprātīgu spēli. Īpaši pasvītrotā ir cilvēku informēšana par azartspēļu spēlēšanas sekām. Tiek izveidotas atbalsta grupas (anonīmie spēlētāji) un organizācijas, kuras nodarbojas ar atkarības mazināšanu un tās novēršanu[9]. Ir vairākas interneta adreses, kur var griezties pēc palīdzības, kā arī pašmāju narkoloģijas valsts aģentūrā.

Autore nointervēja bijušo patstāvīgo kazino apmeklētāju, kura nu jau veiksmīgi iziet ārstēšanās kursu. „Mana liktenīgā aizraušanās sākās pirms dažiem gadiem pavisam nevainīgi, kad kopā ar mīļoto vīrieti nolēmām vakaru pavadīt kazino zālē,” tā stāstu par sevi iesāka Līgita. „Bija ļoti jautr – dzērām šampanieti, daudz smējāmies, pamēģinājām dažas pokera partijas, taču pirmajā reizē īsti neizpratu spēles noteikumus, tādēļ man tas nešķita saistoši. Pēc kādām pārīs nedēļām redzēju savādu sapni. Es it kā biju kazino zālē un laimēju lielu naudas summu. Nosapņotais bija iespiedies tik spilgti atmiņā, ka nolēmu pārbaudīt, vai sapņiem var ticēt. Kopā ar draugu aizgājām uz to pašu kazino zāli un - ticat vai ne! – desmit minūtēs „nocēlām” visu banku. Visa zāle uz mums skatījās, aplaudēja, bet mēs paši nesapratām, kas notiek. Ar to pašu man bija āķis lūpā. Sākumā uz kazino zālēm gāju vienkārši izklaidēties pēc darba, bet drīzi vien sāku tās apmeklēt regulāri. Pamazām izveidojas sava kompānija, noteikts paziņu loks,” stāsta Līgita. „Jutos piederīga šai sabiedrībai, gluži kā būtu iestājusies kādā elitārā klubā. Spēlējot pokeri, es lieliski jutos. Ja ietu mājās, droši vien paēstu vakariņas, aizmigtu pie televizora un krātu liekos kilogramus (nepilna gada laikā, kamēr vairs nespēlēju, esmu pieņēmusies svarā pa 15 kilogramiem), bet pie spēļu galda nogurums pazuda, kā ar roku atņemts. Man sagādāja milzīgu gandarījumu tas, ka spēju izdomāt loģiski un

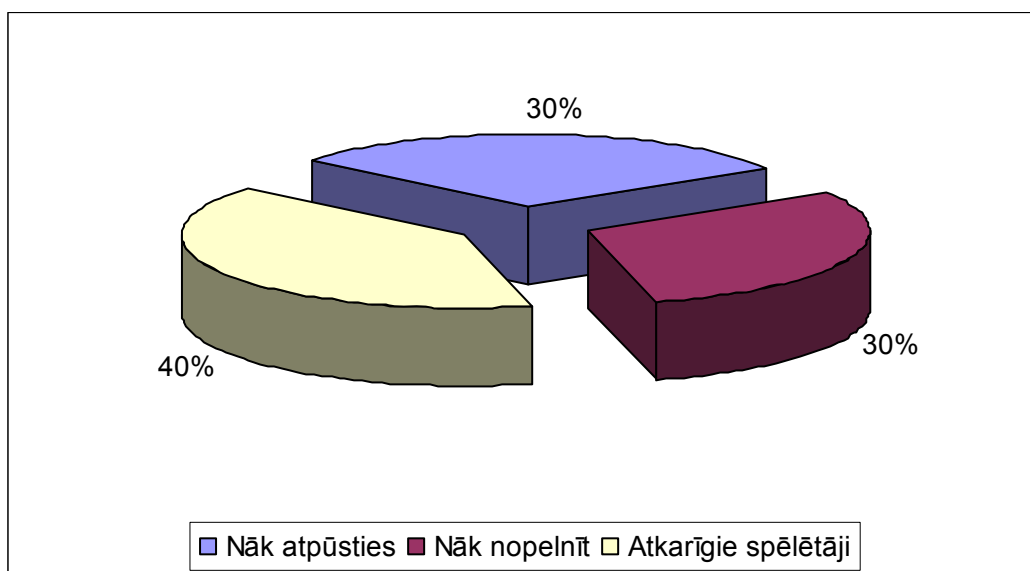
taktiski pareizi nekā pārējie spēlētāji. Laimēju lielas summas, bet vēl lielākas – paspēlēju. Tā bija pirmā atkarības pazīme, tikai tad es to vēl nesapratu. Pērkot dārgas dāvanas un palielinot kabatas naudas apmērus, centos dēlam kompensēt to, ka manis vakaros nekad nav mājās.” Domājot kādēļ ar viņu tā noticis, Ligita lielākoties uzskata, ka tas bijis liekš naudas dēļ. Summa, kas palikusi pāri pēc kredītu, komunālo maksājumu un citu tēriņu nomaksas nebija tik liela, lai uzceltu māju vai iegādātos jahtu, bet arī nebija tik maza, lai to varētu vienkārši noēst. Ligita: „Droši vien vainojama arī vientulība. Kazino zālē sastapu ļoti daudz sieviešu ap gadiem piecdesmit. Tas ir vecums, kad sievietei visvairāk trūkst mīlestības. Viņu vidū bija arī daudz samērā trūcīgi ģērkušos dāmu, kuras vienā vakarā notērēja 20-30 latus. Mans draugs ir precējies, un viņam ir pašam sava dzīve – sieva, bērni, darbs. Bieži vien bijām ieplānojuši kopā pavadīt vakaru, bet kaut kas nojuka un es paliku viena. Ilgi nesēroju, bet gāju uz spēļu zāli, un viņš to atbalstīja. Tagad domāju, ka tādējādi viņš no manis it kā atpirkās, lai iegūtu sev brīvību. Biju spēlējusi vairāk nekā gadu, kad sapratu, ka ar mani kaut kas nav labi,” neslēpj Ligita. „Ja trīsčetras dienas nebiju aizgājusi uz spēļu zāli, vēlme uzspēlēt bija galīgi mani nomocījusi, pat naktīs redzēju sevi spēlējam. Ar draudzenēm man vairs nebija interesanti, arī iepirkšanās vairs nesaistīja. Nu jau būs aizritējis gandrīz gads, kopš neesmu spērusi kāju kazino zālē un, atklāti sakot, man pietrūkst spēles atmosfēras, uztraucošās neziņas, vai būs zaudējums vai laimests. Toties esmu ieguvusi sava dēla uzticību, kā arī lielāku iekšēju stabilitāti un sirdsmieru. Varu atkal baudīt labu kino, lasīt grāmatas. Divpadsmit soļu programma, uz kuru balstās Anonīmo spēlmaņu kustība, man iemācīja, ka nav jābēg no domām par spēlēšanu, vienkārši nedrīkstu tās pielaist sev pārāk tuvu.” Par azartspēļu atkarību sabiedrībā valda dažādi mīti, kurus savā starpā stāstā piemin arī Ligita. Pirmais mīts – azartspēļu atkarīgie spēlē naudas dēļ. Nebūt ne. Atkarīgs cilvēks spēļu zālē vienmēr dodas pēc emocijām – veiksmes, izredzētības sajūtas, pacilātības u.c. -, kuras sniedz laimests un vēlāk arī zaudējums un kuras spēļu zālē ir tik koncentrētā veidā. Vainas sajūta par nospēlēto naudu it kā soda spēlētāju un vairo vēlmi „būt labākam” un vairs nespēlēt. Taču dzīve ir tik garlaicīga un grūta, ka atkal jāuzspēlē. Patiesībā tas ir atkarības slimības fenomens – tendence noliegt negatīvās sekas no spēlēšanas un izcelt pozitīvo. Otr mīts – spēlēšanu veicinājusi liekā nauda. Nez vai. Atkarība ir tomēr vientulības slimība un dažādu, visticamāk, personisku iemeslu dēļ tiek nopirkts sabiedrotais - spēļu automāts, ruletes galds, kas ļauj izjust piederību noteiktai cilvēku grupai un aizbēgt no savām problēmām. Lieko naudu taču var likt lietā, lai iegūtu emocijas ceļojumos, sporta zālē, palutinot sevi ar īpašām relaksācijas procedūrām. Tās neizraisa atkarību un ir laba alternatīva spēļu zālei.

Atņemot sev iespēju spēlēt, cilvēkam vietā noteikti jāliek kaut kas cits, tikai tad ar atkarību izdosies veismīgi sadzīvot, tas ir – nespēlēt. Paradoksāli, bet bērniem pret vecāku

atkarībām ir pretrunīgas izjūtas. Daži atzīst, ka viņiem ir ļoti labi, jo viņiem vairāk pērk kārumus un dāvanas. Tajā pašā laikā viņi izjūt kaunu, bailes un bezspēcību, jo nevar saņemt atbalstu no pieaugušā, kas pats ir emocionāli jāatbalsta.

Līgītas atveseļošanās procesu varētu traucēt draugs, kurš ir atkarības veicinātājs gan nesakārtoto attiecību dēļ, gan tādēļ, ka neizprot Līgītas situācijas nopietnību. Iespējams, Līgītai, kad viņa būs tam gatava, vajadzēs godīgi izanalizēt savu dzīvi un attiecības, jo nobriedušas personības dzīve – tā ir spēja veicināt savus ieguvumus un izdzīvot zaudējumus, arī no tiem kaut ko iemācoties. Lai gan tas reizēm ir sāpīgi, tomēr rezultāts dod gandarījumu un īstu sirdsmieru. Un autore uzskata, ka tas ir svarīgākais, ko mēs katrs vēlamies iegūt.

Šajā 7.1. attēlā var redzēt procentuālu klientu iedalījumu SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmumā.

7.1. att. SIA „Olympic Casino Latvia” klientu iedalījums

No šī attēla var secināt, ka 40% klientu ir tie, kas ir atkarīgi no azartspēlēm. Un atkarīgs azartspēlmanis ir gatavs uz visu, lai tikai uzspēlētu, lai arī kādus līdzekļus tas prasītu.

Ir cilvēki, kas ar laiku saprot, ka azartspēlēs ir kaitīgas un tikai degradē cilvēku, tāpēc vēlas izārstēties. Narkoloģijas valsts aģentūra piedāvā ārstniecības programmu, kuru ievērojot ir garantija, ka ir sperti pirmie svarīgākie soļi uz veselīgu dzīvesveidu.

Minesotas 12 soļu programma ilgst 28 dienas. Lai iestātos šajā programmā, nepieciešams narkologa nosūtījums. Tas ir stacionārās psihoterapijas veids, kuru realizē ārsti-narkologi-psihoterapeiti. Komandas darbu palīdz veidot arī psihologi un exuseri (pacienti ar 3 gadu nelietošanas stāžu). Nodaļā iespējams ārstēties dažāda dzimuma un sociālā statusa

pacienti, un ārstnieciskā procesa forma ir balstīta uz atkarīgo anonīmo kustību ideju – 12 soļiem. Programma sniedz zināšanas par atkarības slimību, tās norisi, pazīmēm un atvēršanās procesu, tā palīdz atklāt likumsakarības starp slimības norisi un pacienta uzvedību, emocionālo reakciju veidiem un rīcību. Nodaļā ārstniecības procesā arī tiek iestaitīti līdzatkarīgie ģimenes locekļi un organizētas atbalsta grupas. Ārstniecības process tiek realizēts kā grupu nodarbības, individuāls darbs, pacientu kopdzīves organizēšana – komūnas princips, iesaistīšanās atbalsta grupās un sadarbība ar ģimenes locekļiem[10].

Katrs pats mēs esam atbildīgs par sevi un par to, kas ar mums katru notiek.

Secinājumi un priekšlikumi

Veiktā bakalaura darba iztrādes rezultātā autore secina :

1. Tirdzniecība ir uzņēmuma vadīšanas process, kurā izzina, paredz un apmierina klienta vajadzības tā, lai šis process dotu peļņu. Tirdzniecības īpašā nozīme ir stratēģijas formulējumam, kā izvēlēties mērķa pircējus, kā nostiprināt ar viņiem attiecības, kā veidot priekšrocības, lai tās būtu atšķirīgas no konkurentiem.
2. Uzņēmējdarbībā konkurētspējīgāks ir tas uzņēmums, kas salīdzinājumā ar citiem precīzāk zina kādas, kādā veidā, ar kādiem pakalpojumiem nodarbojas uzņēmums, kādas preces tas ražo. Gan preces, gan pakalpojumi paši par sevi pircējam nav svarīgi. Preces un pakalpojumi veido uzņēmējdarbību tikai tad, kad tie ir pieprasīti cilvēku vēlmju un vajadzību apmierināšanai. Bez pieprasījuma nav konkurētspējas, praktiski nav uzņēmējdarbības.
3. 1748. gadā Eiropā parādījās pirmais kazino. Kopš tā laika par azartspēļu simboliem kļuvušas spēļu kārtis un rulete. Bet Latvijā par mūsdienīgo azartspēļu sākumposmu varētu uzskatīt 17. gadsimtu – laiku, kad oficiāli zināms, ka spēļu kārtis ir parādījušās Krievijā.
4. Ir zināms, ka pirmais kazino Latvijā tika atvērts 1991. gadā. Savukārt jau 1997. gadā kazino skaits sasniedzis 22, bet spēļu zāļu skaits – 106. 2006. gadā spēļu zāļu skaits ir 554. Vislielākais spēļu zāļu skaits ir bijis 2005. gadā – 636. Šāda statistika liecina par to, ka azartspēļu uzņēmējdarbības videi Latvijā ir ļoti piemērota un šeit nav tik ļoti lieli ierobežojumi un stingrie noteikumi kā citviet Eiropā.
5. Kazino ir azartspēļu organizēšanas vieta, kas ēkas tehniskās inventarizācijas plānā atzīmēta kā konstruktīvi nodalīta atsevišķa telpa vai vairākas savstarpēji saistītas telpas, kuras ir īpaši iekārtotas spēļu automātu, ruletes (cilindriskās spēles), kāršu un kauliņu spēļu organizēšanai.
6. Olympic Casino Baltijā pieder lielākā tirgus daļa, Latvijā tā ir vismazākā (15%), salīdzinājumam Igaunijā – 39%, Lietuvā – 55%, jo Latvijas tirgū Olympic Casino ienāca salīdzinoši vēlāk, kā Igaunijā un Lietuvā.
7. Tajā pat laikā absolūtā izteiksmē – Lietuvā ir 10 kazino, bet Igaunijā – 24. Kamēr Latvijā ir 38. Liecina par to, ka Latvijas azartspēļu tirgus ir nesalīdzināmi lielāks par Lietuvas un Igaunijas analogo tirgu.
8. SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma mērķis ir sniegt pakalpojumus un apkalpošanu augstā līmenī, kā arī kļūt par lielāko izklaides kompleksu līdz 2010.

- gadam visās Austrumeiropas valstīs. Lai sasniegtu šo mērķi ir jāparzin tirgus, jāizina, ko iespējams, darīs konkurenti šogad, nākamgad un turpmāk.
9. SIA „Olympic Casino Latvia” uzņēmuma tirgvedības makrovide ietver – demogrāfiskos faktorus, ekonomiskos faktorus, sociālos un kultūras faktorus, zinātnes un tehnikas faktorus, politiskos un tiesiskos faktorus, kā arī dabas un vides faktorus. Un uzņēmuma mikrovidē ietilpst tie vides elementi, ar kuriem uzņēmums atrodas konkrētā mijiedarbībā – piegādātāji, starpnieki, patērētāji un konkurenti.
 10. Kazino notiek klientu diversifikācija. Pirmkārt, azartspēļu likumā noteikts, ka ar azartspēlēm nedrīkst nodarboties personas, kuras nav sasniegušas 18 gadu vecumu. Otrkārt, kazino piedāvāto spēļu klāst ir speciāli veidots, lai spētu apmierināt gan turīgu, gan mazāk turīgu klientu vajadzības. Šī diversifikācija notiek galvenokārt ar attiecīgās spēles minimālās likmes palīdzību.
 11. Visi SIA „Olympic Casino Latvia” klienti nosacīti ir iedalāmi, divas lielās grupās:
 - ✓ klienti, kas došanos uz kazino vai arī azartspēļu zāli izdara impulsu vadīti, neplānojot to;
 - ✓ patstāvīgie klienti, kuriem jau ir iestrādājies noteikts dienu un laika grafiks, kurā tie noteikti būs atrodami kādā kazino vai spēļu zālē.
 12. Pēc neto apgrozījuma Olympic Casino 2006. gadā atradās otrajā vietā Latvijā, sastādot 9,2% no kopējā tirgus apgrozījuma. Tajā pat laikā atradās tikai 11. pozīcijā vērtējot pēc azartspēļu iekārtu skaita, jo uzņēmumam pieder tikai 2,7% no nozarē esošajām iekārtām. Tas liecina, ka uzņēmums ar lielu rentabilitāti izmanto esošās iekārtas, kas ļauj optimizēt uzņēmuma darbību, samazinot izmaksas uz nepietiekami noslogotu iekārtu rēķina.
 13. Azartspēļu tirgus ir strauji augošs tirgus, ko var secināt novērtējot budžeta ieņēmumus no azartspēļu nodokļa. 2005.gadā tas sastādīja 11,84 miljonus latu, kamēr 2006.gadā jau 18,53 miljonus, kas sastāda 56,5% pieaugumu. Kas ir izskaidrojams, ar to, ka ir atvērušies jauni kazino un jaunas spēļu zāles, kā arī tas, ka ir palielinājušies cilvēku ienākumi un viņi vairāk tērē azartspēlēm.
 14. SIA „Olympic Casino Latvia” ir 8 kazino konkurenti, kuros arī ir kazino galda spēles.
 15. Visvairāk ar azartspēlēm aizraujas cilvēki vecumā no 25-50, jo tieši šiem cilvēkiem parasti ir vislielākais ienākumu līmenis un arī azarts.
 16. Kazino uzņēmumiem nav nekādi specifiski darba aizsardzības noteikumi vai specifiskācijas, kas tādējādi nozīmē, ka šajā nozarē tiek lietotas tās pašas darba aizsardzības shēmas, kā vispārēji.
 17. Cilvēku azartspēļu atkarības veidošanās sastāv no 4 fāzēm:

- uzvaru jeb ieguvumu fāze;
 - zaudējumu fāze;
 - depresijas un atspēlēšanās fāze;
 - bezpalīdzības un izsīkšanas fāze.
18. Pasaulē nav izdomātas vienotas sistēmas, ar kuras palīdzību varētu cīnīties pret azartspēļu atkarību. Tiek izmantoti tikai profilaktiskas dabas pasākumi, propogandējot saprātīgas spēlēšanas principus.

Lai varētu sekmīgi pilnveidot uzņēmuma darbu, autore ierosina šādus priekšlikumus:

1. Salīdzinot tirgus daļas Latvijā un pārējās Baltijas valstīs, kļūst skaidrs, ka tieši Latvijā Olympic Casino ir lielākās iespējas attīstībai. Kamēr Lietuvā un Igaunijā uzņēmums ir kļuvis par dominējošo spēku nozarē, Latvijā tas ne tuvu nav tāds. Tādēļ uzņēmuma vadībai būtu jādomā ar kādu instrumentu palīdzību panākt straujāku izaugsmi un lielākas tirgus daļas iegūšanu. Skaidrs, ka tuvāko gadu laikā būs grūti panākt SIA „Alfor” vērtējot pēc apgrozījuma, taču tādā gadījumā vismaz būtu jānostabilizē otrā vieta.
2. Lai arī 1.secinājumā minētā augstā iekārtu produktivitāte ir vērtējama tikai pozitīvi, iespējams tieši tā ir lielākais uzņēmuma klupšanas akmenis. Proti, iespējams tas liecina, par visai šauru piedāvāto iekārtu klāstu. Esošās iekārtas tiek noslogotas pilnīgi, taču bez izvēles iespējām spēlēt uz citām. Tāpēc, ja tiktu iegādāti jauni spēļu veidi, tas veicinātu, pirmkārt, lielāku tirgus daļu, otrkārt, lai arī rentabilitāte no vienas iekārtas kristos, domājams, ka kopējie ieņēmumi palielinātos uz izklaides iespēju daudzveidības rēķina.
3. Tā kā Rīgas dome ir pieteikusi moratoriju jaunu kazino izveidei, tad uzņēmumam jāplāno sava turpmākā attīstība šādi:
 - Jāoptimizē esošo spēļu zāļu darbība Rīgā, izmantojot lielāku azartspēļu iekārtu daudzveidību;
 - Aktīvāk jāsāk attīstīties ārpus Rīgas, reģionos – tieši šajā aspektā autors saredz lielākās attīstības iespējas, jo kamēr galvenais konkurents – SIA „Alfor” ir izpleties pa visu valsti, „Olympic Casino” pārsvarā ir Rīgā un atsevišķās pilsētās.
4. Strādājot šajā savā ziņā delikātajā nozarē īpaši svarīgi ir rūpēties par sava uzņēmuma tēlu. Tāpēc vajadzētu ieviest vecuma aizliegumu līdz 21 gadam. Kā parāda personiskie novērojumi, cilvēki līdz 21 gadu vecumam sastāda ļoti niecīgu kazino klientu daļu. Un

viņi ir arī tie, kas atstāj vismazāko naudas daudzumu kazino. Tādēļ, palielinot šo vecuma robežu, sabiedrībai tiks dots signāls, ka uzņēmums rūpējas par tās morālo stāju. Varbūt īstermiņā šis pasākums radīs zaudējumus, taču domājams, ka ilgtermiņā tam vajadzētu būt pozitīvam risinājumam.

5. Tāpat uzņēmuma vadībai būtu jāapodomā iespējas, kā parādīt sabiedrībai, ka uzņēmumam rūp azartspēļu atkarība. Teiksim tas varētu būt tādā formā, kā par daļu no uzņēmuma ienākumiem (kaut vai salīdzinoša niecīga) tiktu sponsorēta atkarību centra darbība. Tas būtu darbs sabiedrības labā, kas noteikti veicinātu uzņēmuma tēlu. Protams, kazino tēls nekad nebūs pozitīvs, taču ir iespējams izcelties uz citu savu nozares uzņēmumu fona.

Izmantotā literatūra un avoti

1. Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi nr. 378, <http://www.likumi.lv>, 12.01.07
2. Latvijas Republikas likums. Darba aizsardzības likums. <http://www.likumi.lv>, 12.01.07
3. Ahenbahs J., Beļčikovs J., Uzņēmējdarbība tirdzniecībā, - Rīga: Vaidelote, 1999, 57. lpp.
4. Beļčikovs J., Praude V., Mārketings, - Rīga: Zvaigzne ABC, 1994. – 120 lpp.
5. Niedrītis J. Ē., Mārketings trešais, pārstrādātais un papildinātais izdevums, - Rīga: Biznesa augstskola Turība, 2005 – 7-33. lpp.
6. Praude V., Šalkovska J. Mārketinga komunikācijas, - Rīga: Vaidelote, 2005 – 56-81. lpp.
7. Spīča I. Tirgvedība: Lekciju konspekti un semināru materiāli, - Rīga: LU, 2002, 9-44. lpp.
8. Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija. <http://www.iaui.gov.lv>, 04.02.07
9. Olympic Casino mājas lapa. <http://olympic-casino.com>, 27.01.07
10. Narkoloģijas valsts aģentūras mājas lapa. <http://www.narko.lv>, 18.02.07
11. Bumerangs mājas lapa. www.bumerangs.lv, 21. 03.07
12. Eiropas kazino mājas lapa. www.europaclubcasino.com, 21.03.07
13. Gambling mājas lapa, www.gamblingphd.com, 21.03.07
14. Gambling origins mājas lapa, www.gamblingorigins.com, 23.03.07
15. Ezine articles mājas lapa, www.ezinearticles.com, 23.03.07
16. Pokermag mājas lapa, www.pokermag.com, 23.03.07
17. Gambling gates mājas lapa, www.gamblinggates.com, 25.03.07
18. Casino room mājas lapa, www.casinoroom.com, 25.03.07
19. Pepermellreno mājas lapa, www.peppermillreno.com, 25.03.07
20. Online kazino mājas lapa, www.online-casino.com, 25.03.07

PIELIKUMI

1. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilance 2005. gadam un 2006. gadam

AKTĪVS	2005.g.	2006.g.
I. Nemateriālie ieguldījumi		
3. Citi nemateriālie ieguldījumi	0	100
II. Pamatlīdzekļi		
1. Ēkas un būves	21813	113841
2. Pārēji pamatlīdzekļi un inventārs	944679	1112027
Pamatlīdzekļi kopā	966492	1225868
III. Ilgtermiņa finansu ieguldījumi		500
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	966492	1226468
Apgrozāmie līdzekļi		
I. Krājumi		
1. Izejvielas un palīgmateriāli	775	700
2. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	679	1374
3. Avansa maksājumi par precēm	3940	162654
Krājumi kopā	5394	164728
II. Debitori		
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	3424	4133
4. Citi debitori	28755	28122
7. Nākamo periodu izmaksas	191067	287893
Debitori kopā	223246	320148
IV. Naudas līdzekļi	306660	639297
Apgrozāmie līdzekļi kopā	535300	1124173
BILANCE	1501792	2350641

PASĪVS	2005.g.	2006.g.
1. Akciju kapitāls (pamatkapitāls)	300000	300000
4. Rezerves:		
a) likumā noteiktās rezerves	41665	77362
d) pārējās rezerves	1251	1251
Rezerves kopā	42916	78613
5. Nesadalītā peļņa		
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	187976	458224
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	713946	963200
Pašu kapitāls kopā	1244838	1800037
Uzkrājumi		
1. Uzkrājumi paredzamajiem nodokļiem	74163	74663
Uzkrājumi kopā	74163	74663
Kreditori		
Īstermiņa kreditori		
5. Avansi	0	126
6. Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	60969	178132
10. Nodokļu un soc.nodrošināšanas maksājumi	103071	155488
11. Pārējie kreditori	15974	139418
14. Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes	2777	2777
Īstermiņa parādi kreditoriem kopā	182791	475941
BILANCE	1501792	2350641

**2. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķins
2005. gadam un 2006. gadam.**

Rādītāju nosaukums	2005.g.	2006.g.
1. Neto apgrozījums	3518526	5370894
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	1629867	2789307
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	1888659	2581587
4. Pārdošanas izmaksas	186460	230949
5. Administrācijas izmaksas	146438	285867
6. Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4694	18602
7. Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	140243	312228
8. Pārējie procentu ieņēmumi un tml. Ieņēmumi	98	682
9. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem in nod.	1420310	1771827
10. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1420310	1771827
11. Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	157307	230324
12. Pārējie nodokļi	534953	574876
12.a. Uzkrājumi UIN	14104	500
12.b. UIN par nerezidentēm	0	2927
13. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	713946	963200

3. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilances dinamiskā (horizontālā) analīze

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi, Ls			Dinamikas relatīvie lielumi			
	Bilances posteņi	2005.g.	2006.g.	Novirze (+,-)	Indeksu veidā DI	Procentuālā izteiksmē, %	Novirze, izmantojot relatīvos lielumus, %
AKTĪVS							
I. Nemateriālie ieguldījumi							
3. citi nemateriālie ieguldījumi	0	100	100				
II. Pamatlīdzekļi							
1. Ēkas un būves	21813	113841	92028	5,22	521,90	421,90	
2. Pārēji pamatlīdzekļi un inventārs	944679	1112027	167348	1,18	117,71	17,71	
Pamatlīdzekļi kopā	966492	1225868	259376	1,27	126,84	26,84	
III. Ilgtermiņa finansu ieguldījumi		500	500				
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	966492	1226468	259976	1,27	126,90	26,90	
Apgrozāmie līdzekļi							
I. Krājumi							
1. Izejvielas un palīgmateriāli	775	700	-75	0,90	90,32	-9,68	
2. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	679	1374	695	2,02	202,36	102,36	
3. Avansa maksājumi par precēm	3940	162654	158714	41,28	4128,27	4028,27	
Krājumi kopā	5394	164728	159334	30,54	3053,91	2953,91	
II. Debitori							
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	3424	4133	709	1,21	120,71	20,71	
4. Citi debitori	28755	28122	-633	0,98	97,80	-2,20	
7. Nākamo periodu izmaksas	191067	287893	96826	1,51	150,68	50,68	
Debitori kopā	223246	320148	96902	1,43	143,41	43,41	
IV. Naudas līdzekļi	306660	639297	332637	2,08	208,47	108,47	
Apgrozāmie līdzekļi kopā	535300	1124173	588873	2,10	210,01	110,01	
BILANCE	1501792	2350641	848849	1,57	156,52	56,52	

4. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķina dinamiskā (horizontālā) analīze

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi			Dinamikas relatīvie lielumi		
	2005.g.	2006.g.	Novirze (+,-)	Indeksu veidā DI	Procentuālā izteiksmē, %	Novirze, izmantojot relatīvos lielumus, %
1. Neto apgrozījums	3518526	5370894	1852368	1,53	152,65	52,65
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	1629867	2789307	1159440	1,71	171,14	71,14
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	1888659	2581587	692928	1,37	136,69	36,69
4. Pārdošanas izmaksas	186460	230949	44489	1,24	123,86	23,86
5. Administrācijas izmaksas	146438	285867	139429	1,95	195,21	95,21
6. Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4694	18602	13908	3,96	396,29	296,29
7. Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	140243	312228	171985	2,23	222,63	122,63
8. Pārējie procentu ieņēmumi un tml. Ieņēmumi	98	682	584	6,96	695,92	595,92
9. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem in nod.	1420310	1771827	351517	1,25	124,75	24,75
10. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	1420310	1771827	351517	1,25	124,75	24,75
11. Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	157307	230324	73017	1,46	146,42	46,42
12. Pārējie nodokļi	534953	574876	39923	1,07	107,46	7,46
12.a. Uzkrājumi UIN	14104	500	-13604	0,04	3,55	-96,45
12.b. UIN par nerezidentēm	0	2927	2927			
13. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	713946	963200	249254	1,35	134,91	34,91

5. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” bilances struktūras (vertikālā) analīze

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi		Struktūras relatīvie lielumi, %		
	2005.g.	2006.g.	Analizējamā objekta struktūra pēc 2005. gada bilances datiem	Analizējamā objekta struktūra pēc 2006. gada bilances datiem	Novirze: struktūras pārmaiņas
AKTĪVS					
I. Nemateriālie ieguldījumi					
3. citi nemateriālie ieguldījumi	0	100	0	0,01	0,01
II. Pamatlīdzekļi					
1. Ēkas un būves	21813	113841	2,26	9,29	7,03
2. Pārēji pamatlīdzekļi un inventārs	944679	1112027	97,74	90,71	-7,03
Pamatlīdzekļi kopā	966492	1225868	64,36	52,15	-12,21
III. Ilgtermiņa finansu ieguldījumi		500		0,04	0,04
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	966492	1226468	64,36	52,18	-12,18
Apgrozāmie līdzekļi					
I. Krājumi					
1. Izejvielas un palīgmateriāli	775	700	14,37	0,42	-13,94
2. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	679	1374	12,59	0,83	-11,75
3. Avansa maksājumi par precēm	3940	162654	73,04	98,74	25,70
Krājumi kopā	5394	164728	0,36	7,01	6,65
II. Debitori					0,00
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	3424	4133	1,53	1,29	-0,24
4. Citi debitori	28755	28122	12,88	8,78	-4,10
7. Nākamo periodu izmaksas	191067	287893	85,59	89,92	4,34
Debitori kopā	223246	320148	14,87	13,62	-1,25
IV. Naudas līdzekļi	306660	639297	57,29	56,87	-0,42
Apgrozāmie līdzekļi kopā	535300	1124173	35,64	47,82	12,18
BILANCE	1501792	2350641			

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi		Struktūras relatīvie lielumi, %		
	2005.g.	2006.g.	Analizējamā objekta struktūra pēc 2005. gada bilances datiem	Analizējamā objekta struktūra pēc 2006. gada bilances datiem	Novirze: struktūras pārmaiņas
PASĪVS					
1. Akciju kapitāls (pamatkapitāls)	300000	300000	24,10	16,67	-7,43
4. Rezerves:					0,00
a) likumā noteiktās rezerves	41665	77362	97,09	98,41	1,32
d) pārējās rezerves	1251	1251	2,91	1,59	-1,32
Rezerves kopā	42916	78613	2,86	3,34	0,49
5. Nesadalītā peļņa					
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	187976	458224	15,10	25,46	10,36
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	713946	963200	57,35	53,51	-3,84
Pašu kapitāls kopā	1244838	1800037	82,89	76,58	-6,31
Uzkrājumi					0,00
1. Uzkrājumi paredzamajiem nodokļiem	74163	74663	100,00	100,00	0,00
Uzkrājumi kopā	74163	74663	4,94	3,18	-1,76
Kreditori					
Īstermiņa kreditori					
5. Avansi	0	126	0,00	0,03	0,03
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	60969	178132	33,35	37,43	4,07
10. Nodokļu un soc.nodrošināšanas maksājumi	103071	155488	56,39	32,67	-23,72
11. Pārējie kreditori	15974	139418	8,74	29,29	20,55
14. Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes	2777	2777	1,52	0,58	-0,94
Īstermiņa parādi kreditoriem kopā	182791	475941	12,17	20,25	8,08
BILANCE	1501792	2350641			

**6. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” peļņas vai zaudējumu aprēķina
struktūras (vertikālā) analīze**

Analizējamie rādītāji	Absolūtie lielumi		Struktūras relatīvie lielumi, %		
	2005.g.	2006.g.	Analizējamā objekta struktūra pēc 2005. gada bilances datiem	Analizējamā objekta struktūra pēc 2006. gada bilances datiem	Novirze: struktūras pārmaiņas
Peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi					
IEŅĒMUMI					
1. Neto apgrozījums	3518526	5370894	99,864	99,642	-0,222
6. Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4694	18602	0,133	0,345	0,212
8. Pārējie procentu ieņēmumi un tml. Ieņēmumi	98	682	0,003	0,013	0,010
Ieņēmumi kopā	3523318	5390178			
IZDEVUMI					
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	1629867	2789307	58,015	63,007	4,992
4. Pārdošanas izmaksas	186460	230949	6,637	5,217	-1,420
5. Administrācijas izmaksas	146438	285867	5,212	6,457	1,245
7. Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	140243	312228	4,992	7,053	2,061
11. Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	157307	230324	5,599	5,203	-0,397
12. Pārējie nodokļi	534953	574876	19,042	12,986	-6,056
12.a. Uzkrājumi UIN	14104	500	0,502	0,011	-0,491
12.b. UIN par nerezidentēm	0	2927	0,000	0,066	0,066
Izdevumi kopā	2809372	4426978			

7. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” likviditātes rādītāju aprēķins

Likviditātes rādītāji 2005. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Likviditātes} \\ \text{kopējais} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\text{Aprozāmie līdzekļi} \quad \mathbf{535300}}{\text{Īstermiņa saistības} \quad \mathbf{182791}} = \mathbf{2,93}$$

$$\begin{array}{l} \text{Likviditātes} \\ \text{starpseguma} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri} + \text{Debitori} \quad \mathbf{306660 + 223246}}{\text{Īstermiņa saistības} \quad \mathbf{182791}} = \mathbf{2,90}$$

$$\begin{array}{l} \text{Absolūtās} \\ \text{likviditātes} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri} \quad \mathbf{306660}}{\text{Īstermiņa saistības} \quad \mathbf{182791}} = \mathbf{1,68}$$

Likviditātes rādītāji 2006. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Likviditātes} \\ \text{kopējais} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\mathbf{1124173}}{\mathbf{475941}} = \mathbf{2,36}$$

$$\begin{array}{l} \text{Likviditātes} \\ \text{starpseguma} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\mathbf{639297 + 320148}}{\mathbf{475941}} = \mathbf{2,02}$$

$$\begin{array}{l} \text{Absolūtās} \\ \text{likviditātes} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{\mathbf{639297}}{\mathbf{475941}} = \mathbf{1,34}$$

8. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” maksāspējas rādītāju aprēķins

Maksāspējas rādītāji 2005. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Saistību} \\ \text{īpatsvars} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Balances kopsumma}} * 100 = \frac{182791}{1501792} * 100 = 0,1217 = 12,17\% \\ \text{bilancē} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Finansu} \\ \text{neatkarības} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{Balances kopsumma}} = \frac{1244838}{1501792} = 0,829 \\ \text{koeficients} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Finansu} \\ \text{līdzsvara} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Pašu kapitāls}} = \frac{182791}{1244838} = 0,147 \\ \text{koeficients} \end{array}$$

Maksāspējas rādītāji 2006. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Saistību} \\ \text{īpatsvars} = \frac{475941}{2350641} * 100 = 0,2025 = 20,25\% \\ \text{bilancē} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Finansu} \\ \text{neatkarības} = \frac{1800037}{2350641} = 0,766 \\ \text{koeficients} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Finansu} \\ \text{līdzsvara} = \frac{475941}{1800037} = 0,264 \\ \text{koeficients} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Krājumu} \\ \text{vidējais} \\ \text{atlikums} \end{array} = \frac{5394 + 164728}{2} = 85061 \text{ Ls}$$

$$\begin{array}{l} \text{Krājumu} \\ \text{aprites} \\ \text{koeficients} \end{array} = \frac{2789307}{85061} = 32,79 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\begin{array}{l} \text{Krājumu} \\ \text{vienas aprites} \\ \text{ilgums} \end{array} = \frac{365}{32,79} = 11,13 \text{ (dienas)}$$

9. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” aktivitātes rādītāju aprēķins

Aktivitātes rādītāji 2005. gadam:

$$\text{Aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Aktīvi}} = \frac{3518526}{1501792} = 2,34 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Apgrozāmo līdzekļu summa}} = \frac{3518526}{535300} = 6,57 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Ilgtermiņa ieguldījumu summa}} = \frac{5318526}{966492} = 3,64 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Krājumu vidējais atlikums} = \frac{\text{Krājumi perioda sākumā} + \text{Krājumi perioda beigās}}{2} = \frac{39433 + 5394}{2} = 22413,5 \text{ Ls}$$

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Krājumu vidējais atlikums}} = \frac{1629867}{22413,5} = 72,72 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Krājumu vienas aprites ilgums} = \frac{\text{Gada dienu skaits}}{\text{Krājumu aprites koeficients}} = \frac{365}{72,72} = 5,02 \text{ (dienas)}$$

Aktivitātes rādītāji 2006. gadam:

$$\text{Aktīvu aprites koeficients} = \frac{5370894}{2350641} = 2,28 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients} = \frac{5370894}{1124173} = 4,78 \text{ (reizes gadā)}$$

$$\text{Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients} = \frac{5370894}{1126468} = 4,38 \text{ (reizes gadā)}$$

10. pielikums. SIA „Olympic Casino Latvia” rentabilitātes rādītāju aprēķins

Rentabilitātes rādītāji 2005. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Pašu kapitāla rentabilitāte} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{\text{Peļņa pēc nodokļiem} \quad 713946}{\text{Pašu kapitāls} \quad 1244838} * 100 = \frac{713946}{1244838} * 100 = 0,5735 = 53,35\%$$

$$\begin{array}{l} \text{Neto apgrozījuma} \\ \text{rentabilitāte jeb} \\ \text{komerciālā} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa} \quad 713946}{\text{Neto apgrozījums} \quad 3518526} * 100 = \frac{713946}{3518526} * 100 = 0,2029 = 20,29\%$$

$$\begin{array}{l} \text{Bruto peļņas} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{\text{Bruto peļņa} \quad 2581587}{\text{Neto apgrozījums} \quad 3518526} * 100 = \frac{2581587}{3518526} * 100 = 0,7337 = 73,37\%$$

Rentabilitātes rādītāji 2006. gadam:

$$\begin{array}{l} \text{Pašu kapitāla} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{963200}{1800037} * 100 = 0,5351 = 53,51\%$$

$$\begin{array}{l} \text{Neto apgrozījuma} \\ \text{rentabilitāte jeb} \\ \text{komerciālā} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{963200}{5370894} * 100 = 0,1793 = 17,93\%$$

$$\begin{array}{l} \text{Bruto peļņas} \\ \text{rentabilitāte} \end{array} = \frac{2581587}{5370894} * 100 = 0,4807 = 48,07\%$$